בע"ה

גליון ט"ז | כ"ז אייר-ד' סיון

לִשְׁקֹד

עַל דַּלְתֹתַי יוֹם יוֹם

שִׁעוּרֵי הַשָּׁבוּעַ – נ"ך וּמִשְׁנָיוֹת

כְּתַקָּנַת מוֹרֵנוּ וְרַבֵּינוּ הָרַב יִצְחָק גִּינְזְבּוּרְג שְׁלִיטָ"א

שָׁבוּעַ פָּרָשַׁת בַּמִּדְבָּר תשפ"ה

נ"ך: שמואל־א' פרק ל"א, שמואל־ב' א-ו

משנה: מסכת סנהדרין פרק ז'

מאמר שבועי: תיקון חוש ההילוך בחדש סיון

הקדמת המערכת

"אַשְׁרֵי אָדָם שֹׁמֵעַ לִי לִשְׁקֹד עַל דַּלְתֹתַי יוֹם יוֹם לִשְׁמֹר מְזוּזוֹת פִּתָחָי" (משלי ח, לד).

שבוע טוב ומבורך לכל אנ"ש והתמימים שיחיו, השוקדים על דלתות התורה הקדושה ורבינו שליט"א יום יום!

ב"ה השבוע ממשיכים עם דוד המלך, המומלך בסוף־השבוע על כלל ישראל.

השבוע נלמד את פרק ל"א בספר שמואל א' - ביום ראשון נסיים בחסד ה' את הספר - ונמשיך לפרקים א'-ו' בספר שמואל-ב'. מתחילים את השבוע בפטירת שאול המלך ובקינת דוד המיוחדת עליו - קשר מיוחד בין שני המלכים (המתבטא גם בספור אופן הגעת הידיעה על מות־שאול לדוד המלך); ממשיכים במלחמה של דוד ובמלחמות־אחים עצובות בין ישראל סביב דוד המלך, הגובה דם רב ויקר מטובי גבורי דוד המלך; עוד נסיון - שכושל - להמשיך את מלכות שאול; ומסיימים את השבוע בהמלכת דוד המלאה על כל ישראל ב"אתערותא דלתתא".

במשנה ממשיכים השבוע בפרק ז' במסכת סנהדרין, העוסק כולו באופן הריגת הנידונים למוות, ועמוס גם הוא - כקודמו - בדברי אגדה מיוחדים (במיוחד אודות דינו של המגדף - אל תפספסו!).

בתור "המאמר השבועי" לומדים השבוע - בהפסקה מפרצוף ענייני דוד המלך לטובת הקביעות בשבוע שחל בו ראש־חדש - על תיקון חוש ההילוך בחדש סיון, לכבוד כניסת החדש ביום הרביעי הבא עלינו לטובה.

בברכת למוד פורה ושבוע טוב ומבורך,
המערכת.

לקבלת העלון מדי שבוע באימייל, לתרומות, הערות והארות – פנו אל ozby208770@gmail.com.

***

טבלת הלְמוד - חדש סיון תשפ"ה

שמואל ב' ומלכים א' - סבב שלישי

ראשון	שני	שלישי	רביעי	חמישי	ששי	שבת־קדש
כ"ז אייר שמואל־א ל"א	כ"ח אייר שמואל־ב א'	כ"ט אייר שמואל־ב ב'	**א' סיון** ראש־חדש שמואל־ב ג'	**ב' סיון** שמואל־ב ד'	**ג' סיון** שמואל־ב ה'	**ד' סיון** שמואל־ב ו' סנהדרין פ"ז
ה' סיון שמואל־ב ז'	**ו' סיון** **שבועות** שמואל־ב ח'	**ז' סיון** שמואל־ב ט'	**ח' סיון** שמואל־ב י'	**ט' סיון** שמואל־ב י"א	**י' סיון** שמואל־ב י"ב	**י"א סיון** שמואל־ב י"ג סנהדרין פ"ח
י"ב אייר שמואל־ב י"ד	**י"ג סיון** שמואל־ב ט"ו	**י"ד סיון** שמואל־ב ט"ז	**ט"ו סיון** שמואל־ב י"ז	**ט"ו סיון** שמואל־ב י"ח	**י"ז סיון** ל"ג בעומר שמואל־ב י"ט	**ח"י סיון** שמואל־ב כ' סנהדרין פ"ט
י"ט סיון שמואל־ב כ"א	**כ' סיון** שמואל־ב כ"ב	**כ"א סיון** שמואל־ב כ"ג	**כ"ב סיון** שמואל־ב כ"ד	**כ"ג סיון** מלכים־א א'	**כ"ד סיון** מלכים־א ב'	**כ"ה סיון** מלכים־א ג' סנהדרין פ"י

נ"ך יומי - יום ראשון, כ"ז אייר

שמואל־א פרק ל״א

(א) וּפְלִשְׁתִּים נִלְחָמִים בְּיִשְׂרָאֵל וַיָּנֻסוּ אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי פְלִשְׁתִּים וַיִּפְּלוּ חֲלָלִים בְּהַר הַגִּלְבֹּעַ:

ופלשתים נלחמים בישראל. כאדם האומר נחזור לענין ראשון:

(ב) וַיַּדְבְּקוּ פְלִשְׁתִּים אֶת שָׁאוּל וְאֶת בָּנָיו וַיַּכּוּ פְלִשְׁתִּים אֶת יְהוֹנָתָן וְאֶת אֲבִינָדָב וְאֶת מַלְכִּי שִׁוּעַ בְּנֵי שָׁאוּל: **(ג)** וַתִּכְבַּד הַמִּלְחָמָה אֶל שָׁאוּל וַיִּמְצָאֻהוּ הַמּוֹרִים אַנָשִׁים בַּקָּשֶׁת וַיֶּחֱל מְאֹד מֵהַמּוֹרִים: **(ד)** וַיֹּאמֶר שָׁאוּל לְנֹשֵׂא כֵלָיו שְׁלֹף חַרְבְּךָ | וְדָקְרֵנִי בָהּ פֶּן יָבוֹאוּ הָעֲרֵלִים הָאֵלֶּה וּדְקָרֻנִי וְהִתְעַלְּלוּ בִּי וְלֹא אָבָה נֹשֵׂא כֵלָיו כִּי יָרֵא מְאֹד וַיִּקַּח שָׁאוּל אֶת הַחֶרֶב וַיִּפֹּל עָלֶיהָ: **(ה)** וַיַּרְא נֹשֵׂא כֵלָיו כִּי מֵת שָׁאוּל וַיִּפֹּל גַּם הוּא עַל חַרְבּוֹ וַיָּמָת עִמּוֹ: **(ו)** וַיָּמָת שָׁאוּל וּשְׁלֹשֶׁת בָּנָיו וְנֹשֵׂא כֵלָיו גַּם כָּל אֲנָשָׁיו בַּיּוֹם הַהוּא יַחְדָּו: **(ז)** וַיִּרְאוּ אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הָעֵמֶק וַאֲשֶׁר | בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן כִּי נָסוּ אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל וְכִי מֵתוּ שָׁאוּל וּבָנָיו וַיַּעַזְבוּ אֶת הֶעָרִים וַיָּנֻסוּ וַיָּבֹאוּ פְלִשְׁתִּים וַיֵּשְׁבוּ בָהֶן: **(ח)** וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיָּבֹאוּ פְלִשְׁתִּים לְפַשֵּׁט אֶת הַחֲלָלִים וַיִּמְצְאוּ אֶת שָׁאוּל וְאֶת שְׁלֹשֶׁת בָּנָיו נֹפְלִים בְּהַר הַגִּלְבֹּעַ: **(ט)** וַיִּכְרְתוּ אֶת רֹאשׁוֹ וַיַּפְשִׁיטוּ אֶת כֵּלָיו וַיְשַׁלְּחוּ בְאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים סָבִיב לְבַשֵּׂר בֵּית עַצַּבֵּיהֶם וְאֶת הָעָם: **(י)** וַיָּשִׂמוּ אֶת כֵּלָיו בֵּית עַשְׁתָּרוֹת וְאֶת גְּוִיָּתוֹ תָּקְעוּ בְּחוֹמַת בֵּית שָׁן: **(יא)** וַיִּשְׁמְעוּ אֵלָיו יֹשְׁבֵי יָבֵישׁ גִּלְעָד אֶת אֲשֶׁר עָשׂוּ פְּלִשְׁתִּים לְשָׁאוּל:

וישמעו אליו. כמו עליו, על שאול:

(יב) וַיָּקוּמוּ כָּל אִישׁ חַיִל וַיֵּלְכוּ כָּל הַלַּיְלָה וַיִּקְחוּ אֶת גְּוִיַּת שָׁאוּל וְאֵת גְּוִיֹּת בָּנָיו מֵחוֹמַת בֵּית שָׁן וַיָּבֹאוּ יָבֵשָׁה וַיִּשְׂרְפוּ אֹתָם שָׁם:

וישרפו אותם שם. תרגום: וקלו עליהן כמא דקלן על מלכיא תמן, כדתנן (עבודה זרה יא א) שורפין על המלכים ולא מדרכי האמורי:

(יג) וַיִּקְחוּ אֶת עַצְמֹתֵיהֶם וַיִּקְבְּרוּ תַּחַת הָאֶשֶׁל בְּיָבֵשָׁה וַיָּצֻמוּ שִׁבְעַת יָמִים: **(חזק)**

נ"ך יומי - יום שני, כ"ח אייר

שמואל־ב פרק א׳

(א) וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת שָׁאוּל וְדָוִד שָׁב מֵהַכּוֹת אֶת הָעֲמָלֵקִי וַיֵּשֶׁב דָּוִד בְּצִקְלַג יָמִים שְׁנָיִם:
(ב) וַיְהִי | בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וְהִנֵּה אִישׁ בָּא מִן הַמַּחֲנֶה מֵעִם שָׁאוּל וּבְגָדָיו קְרֻעִים וַאֲדָמָה עַל רֹאשׁוֹ וַיְהִי בְּבֹאוֹ אֶל דָּוִד וַיִּפֹּל אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ:

והנה איש בא מן המחנה. יש בפסיקתא שזה דואג. ואינו מיושב על לבי:

(ג) וַיֹּאמֶר לוֹ דָּוִד אֵי מִזֶּה תָּבוֹא וַיֹּאמֶר אֵלָיו מִמַּחֲנֵה יִשְׂרָאֵל נִמְלָטְתִּי: **(ד)** וַיֹּאמֶר אֵלָיו דָּוִד מֶה הָיָה הַדָּבָר הַגֶּד נָא לִי וַיֹּאמֶר אֲשֶׁר נָס הָעָם מִן הַמִּלְחָמָה וְגַם הַרְבֵּה נָפַל מִן הָעָם וַיָּמֻתוּ וְגַם שָׁאוּל וִיהוֹנָתָן בְּנוֹ מֵתוּ: **(ה)** וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל הַנַּעַר הַמַּגִּיד לוֹ אֵיךְ יָדַעְתָּ כִּי מֵת שָׁאוּל וִיהוֹנָתָן בְּנוֹ: **(ו)** וַיֹּאמֶר הַנַּעַר | הַמַּגִּיד לוֹ נִקְרֹא נִקְרֵיתִי בְּהַר הַגִּלְבֹּעַ וְהִנֵּה שָׁאוּל נִשָּׁעָן עַל חֲנִיתוֹ וְהִנֵּה הָרֶכֶב וּבַעֲלֵי הַפָּרָשִׁים הִדְבִּקֻהוּ: **(ז)** וַיִּפֶן אַחֲרָיו וַיִּרְאֵנִי וַיִּקְרָא אֵלָי וָאֹמַר הִנֵּנִי: **(ח)** וַיֹּאמֶר לִי מִי אָתָּה (ויאמר) וָאֹמַר אֵלָיו עֲמָלֵקִי אָנֹכִי: **(ט)** וַיֹּאמֶר אֵלַי עֲמָד נָא עָלַי וּמְתָתֵנִי כִּי אֲחָזַנִי הַשָּׁבֶץ כִּי כָל עוֹד נַפְשִׁי בִּי:

אחזני השבץ. (תרגום:) **אחדני רתיתא.** ומדרש אגדה (ראה ילקוט שמעוני רמז קמא): משום עון הכהנים שהרג, וכתוב בהן (שמות כח ד): כתנת תשבץ: **כי כל עוד נפשי בי.** מהר ומותתני, טוב לי שתמותתני אתה, ואל יהרגוני אלה ויתעללו בי:

(י) וָאֶעֱמָד עָלָיו וָאֲמִתֶתֵהוּ כִּי יָדַעְתִּי כִּי לֹא יִחְיֶה אַחֲרֵי נִפְלוֹ וָאֶקַּח הַנֵּזֶר | אֲשֶׁר עַל רֹאשׁוֹ וְאֶצְעָדָהּ אֲשֶׁר עַל זְרֹעוֹ וָאָבִיאֵם אֶל אֲדֹנִי הֵנָּה:

ואצעדה אשר על זרועו. (תרגום:) וטוטפתא דעל דרעיה:

(יא) וַיַּחֲזֵק דָּוִד (בבגדו) בִּבְגָדָיו וַיִּקְרָעֵם וְגַם כָּל הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר אִתּוֹ: **(יב)** וַיִּסְפְּדוּ וַיִּבְכּוּ וַיָּצֻמוּ עַד הָעֶרֶב עַל שָׁאוּל וְעַל יְהוֹנָתָן בְּנוֹ וְעַל עַם הוי׳ וְעַל בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי נָפְלוּ בֶּחָרֶב: **(ס) (יג)** וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל הַנַּעַר הַמַּגִּיד לוֹ אֵי מִזֶּה אָתָּה וַיֹּאמֶר בֶּן אִישׁ־גֵּר עֲמָלֵקִי אָנֹכִי: **(יד)** וַיֹּאמֶר אֵלָיו דָּוִד אֵיךְ לֹא יָרֵאתָ לִשְׁלֹחַ יָדְךָ לְשַׁחֵת אֶת מְשִׁיחַ הוי׳: **(טו)** וַיִּקְרָא דָוִד לְאַחַד מֵהַנְּעָרִים וַיֹּאמֶר גַּשׁ פְּגַע בּוֹ וַיַּכֵּהוּ וַיָּמֹת: **(טז)** וַיֹּאמֶר אֵלָיו דָּוִד (דמיך) דָּמְךָ עַל רֹאשֶׁךָ כִּי פִיךָ עָנָה בְךָ לֵאמֹר אָנֹכִי מֹתַתִּי אֶת מְשִׁיחַ הוי׳: **(ס)**

דמך על ראשך. (תרגום:) חובת קטולך תהי ברישך, אין עונש במיתתך אלא לעצמך:

(יז) וַיְקֹנֵן דָּוִד אֶת הַקִּינָה הַזֹּאת עַל שָׁאוּל וְעַל יְהוֹנָתָן בְּנוֹ: **(יח)** וַיֹּאמֶר לְלַמֵּד בְּנֵי יְהוּדָה קֶשֶׁת הִנֵּה כְתוּבָה עַל סֵפֶר הַיָּשָׁר:

ויאמר ללמד בני יהודה קשת. ויאמר דוד, מעתה שנפלו גבורי ישראל, צריכין בני יהודה ללמדם מלחמה ולמשוך בקשת: **הנה כתובה על ספר הישר.** הלא היא כתובה על ספר בראשית שהיא ספר ישרים, אברהם יצחק ויעקב, והיכן רמיזא, (בראשית מט ח): ידך בעורף אויביך, איזו היא מלחמה שמכוין בה ידו כנגד פדחתו שהוא מול ערפו, הוי אומר זה קשת:

(יט) הַצְּבִי יִשְׂרָאֵל עַל בָּמוֹתֶיךָ חָלָל אֵיךְ נָפְלוּ גִּבּוֹרִים:

הצבי ישראל על במותיך חלל. מצבן של ישראל, על תוקף מעוזכם נפלתם חללים, כן תרגם יונתן:

(כ) אַל תַּגִּידוּ בְגַת אַל תְּבַשְּׂרוּ בְּחוּצֹת אַשְׁקְלוֹן פֶּן תִּשְׂמַחְנָה בְּנוֹת פְּלִשְׁתִּים פֶּן תַּעֲלֹזְנָה בְּנוֹת הָעֲרֵלִים: **(כא)** הָרֵי בַגִּלְבֹּעַ אַל טָל וְאַל מָטָר עֲלֵיכֶם וּשְׂדֵי תְרוּמֹת כִּי שָׁם נִגְעַל מָגֵן גִּבּוֹרִים מָגֵן שָׁאוּל בְּלִי מָשִׁיחַ בַּשָּׁמֶן:

הרי בגלבוע. ההרים שבגלבוע: **ושדי תרומות.** (תרגום:) לא תהי בכון עללא כמיסת דיעבדון מניה חלתא: **כי שם נגעל מגן גבורים.** מגיני עור היו להם, וכשיוצאים למלחמה מושחין אותן בשמן, כדי שיהא כלי זיין המכה עליו מחליק, כמה דאת אמר (ישעיהו כא ה): **קומו השרים משחו מגן.** וכאן כך היה מקונן הקינה, שם נגעל מגן גבורים, פלט שומנו ולא נדבק בו, ונעשה כאלו לא נמשח בשמן. כל 'הגעלה' לשון דבר הפולט מה שנותנין בו, כמו (איוב כא י): שורו עבר ולא יגעיל:

(כב) מִדַּם חֲלָלִים מֵחֵלֶב גִּבּוֹרִים קֶשֶׁת יְהוֹנָתָן לֹא נָשׁוֹג אָחוֹר וְחֶרֶב שָׁאוּל לֹא תָשׁוּב רֵיקָם:

לא נשוג אחור. לא היה רגיל להיות נסוג אחור:

(כג) שָׁאוּל וְיהוֹנָתָן הַנֶּאֱהָבִים וְהַנְּעִימִם בְּחַיֵּיהֶם וּבְמוֹתָם לֹא נִפְרָדוּ מִנְּשָׁרִים קַלּוּ מֵאֲרָיוֹת גָּבֵרוּ:

מנשרים קלו. לעשות רצון בוראם:

(כד) בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל אֶל שָׁאוּל בְּכֶינָה הַמַּלְבִּשְׁכֶם שָׁנִי עִם עֲדָנִים הַמַּעֲלָה עֲדִי זָהָב עַל לְבוּשְׁכֶן:

המלבישכם שני עם עדנים. (תרגום:) דהוה מלביש לכון לבושי צבעונין ומויל לכון תפנוקין (לשון תרגום יונתן):

(כה) אֵיךְ נָפְלוּ גִבּוֹרִים בְּתוֹךְ הַמִּלְחָמָה יְהוֹנָתָן עַל בָּמוֹתֶיךָ חָלָל:

על במותיך חלל. (תרגום:) על בית תוקפך איתקטלתא:

(כו) צַר לִי עָלֶיךָ אָחִי יְהוֹנָתָן נָעַמְתָּ לִי מְאֹד נִפְלְאָתָה אַהֲבָתְךָ לִי מֵאַהֲבַת נָשִׁים:
(כז) אֵיךְ נָפְלוּ גִבּוֹרִים וַיֹּאבְדוּ כְּלֵי מִלְחָמָה: **(פ)**

כלי מלחמה. שאול ויהונתן, שהיו כלי זיין של ישראל:

נ"ך יומי - יום שלישי, כ"ט אייר

שמואל־ב פרק ב׳

(א) וַיְהִי אַחֲרֵי כֵן וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּיהוָה ׀ לֵאמֹר הַאֶעֱלֶה בְאַחַת עָרֵי יְהוּדָה וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו עֲלֵה וַיֹּאמֶר דָּוִד אָנָה אֶעֱלֶה וַיֹּאמֶר חֶבְרֹנָה: **(ב)** וַיַּעַל שָׁם דָּוִד וְגַם שְׁתֵּי נָשָׁיו אֲחִינֹעַם הַיִּזְרְעֵלִית וַאֲבִיגַיִל אֵשֶׁת נָבָל הַכַּרְמְלִי: **(ג)** וַאֲנָשָׁיו אֲשֶׁר עִמּוֹ הֶעֱלָה דָוִד אִישׁ וּבֵיתוֹ וַיֵּשְׁבוּ בְּעָרֵי חֶבְרוֹן: **(ד)** וַיָּבֹאוּ אַנְשֵׁי יְהוּדָה וַיִּמְשְׁחוּ שָׁם אֶת דָּוִד לְמֶלֶךְ עַל בֵּית יְהוּדָה וַיַּגִּדוּ לְדָוִד לֵאמֹר אַנְשֵׁי יָבֵישׁ גִּלְעָד אֲשֶׁר קָבְרוּ אֶת שָׁאוּל: **(ה)** וַיִּשְׁלַח דָּוִד מַלְאָכִים אֶל אַנְשֵׁי יָבֵישׁ גִּלְעָד וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם בְּרֻכִים אַתֶּם לַיהוָה אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם הַחֶסֶד הַזֶּה עִם אֲדֹנֵיכֶם עִם שָׁאוּל וַתִּקְבְּרוּ אֹתוֹ: **(ו)** וְעַתָּה יַעַשׂ יְהוָה עִמָּכֶם חֶסֶד וֶאֱמֶת וְגַם אָנֹכִי אֶעֱשֶׂה אִתְּכֶם הַטּוֹבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם הַדָּבָר הַזֶּה: **(ז)** וְעַתָּה ׀ תֶּחֱזַקְנָה יְדֵיכֶם וִהְיוּ לִבְנֵי חַיִל כִּי מֵת אֲדֹנֵיכֶם שָׁאוּל וְגַם אֹתִי מָשְׁחוּ בֵית יְהוּדָה לְמֶלֶךְ עֲלֵיהֶם: **(פ)** **(ח)** וְאַבְנֵר בֶּן נֵר שַׂר צָבָא אֲשֶׁר לְשָׁאוּל לָקַח אֶת אִישׁ בֹּשֶׁת בֶּן שָׁאוּל וַיַּעֲבִרֵהוּ מַחֲנָיִם:

לקח את איש בושת. מקרא היה דורש שעתידין שני מלכים לעמוד מבנימן, שאמר לו הקב"ה ליעקב (בראשית לה יב) ומלכים מחלציך יצאו, וכבר נולדו כל בניו חוץ מבנימן:

(ט) וַיַּמְלִכֵהוּ אֶל הַגִּלְעָד וְאֶל הָאֲשׁוּרִי וְאֶל יִזְרְעֶאל וְעַל אֶפְרַיִם וְעַל בִּנְיָמִן וְעַל יִשְׂרָאֵל כֻּלֹּה: **(פ)** **(י)** בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה אִישׁ בֹּשֶׁת בֶּן שָׁאוּל בְּמָלְכוֹ עַל יִשְׂרָאֵל וּשְׁתַּיִם שָׁנִים מָלַךְ אַךְ בֵּית יְהוּדָה הָיוּ אַחֲרֵי דָוִד: **(יא)** וַיְהִי מִסְפָּר הַיָּמִים אֲשֶׁר הָיָה דָוִד מֶלֶךְ בְּחֶבְרוֹן עַל בֵּית יְהוּדָה שֶׁבַע שָׁנִים וְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים: **(ס)** **(יב)** וַיֵּצֵא אַבְנֵר בֶּן נֵר וְעַבְדֵי אִישׁ בֹּשֶׁת בֶּן שָׁאוּל מָמַחֲנַיִם גִּבְעוֹנָה: **(יג)** וְיוֹאָב בֶּן צְרוּיָה וְעַבְדֵי דָוִד יָצְאוּ וַיִּפְגְּשׁוּם עַל בְּרֵכַת גִּבְעוֹן וַיֵּשְׁבוּ אֵלֶּה עַל הַבְּרֵכָה מִזֶּה וְאֵלֶּה עַל הַבְּרֵכָה מֵזֶה: **(יד)** וַיֹּאמֶר אַבְנֵר אֶל יוֹאָב יָקוּמוּ נָא הַנְּעָרִים וִישַׂחֲקוּ לְפָנֵינוּ וַיֹּאמֶר יוֹאָב יָקֻמוּ: **(טו)** וַיָּקֻמוּ וַיַּעַבְרוּ בְמִסְפָּר שְׁנֵים עָשָׂר לְבִנְיָמִן וּלְאִישׁ בֹּשֶׁת בֶּן שָׁאוּל וּשְׁנֵים עָשָׂר מֵעַבְדֵי דָוִד: **(טז)** וַיַּחֲזִקוּ אִישׁ ׀ בְּרֹאשׁ רֵעֵהוּ וְחַרְבּוֹ בְּצַד רֵעֵהוּ וַיִּפְּלוּ יַחְדָּו וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם הַהוּא חֶלְקַת הַצֻּרִים אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן:

חלקת הצורים. (תרגום:) אחסנת קטיליא, על שם החרבות, כמה דאת אמר (תהלים פט מד): אף תשיב צור חרבו:

(יז) וַתְּהִי הַמִּלְחָמָה קָשָׁה עַד מְאֹד בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּנָּגֶף אַבְנֵר וַאֲנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי עַבְדֵי דָוִד: **(יח)** וַיִּהְיוּ שָׁם שְׁלֹשָׁה בְּנֵי צְרוּיָה יוֹאָב וַאֲבִישַׁי וַעֲשָׂהאֵל וַעֲשָׂהאֵל קַל בְּרַגְלָיו כְּאַחַד הַצְּבָיִם אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה: **(יט)** וַיִּרְדֹּף עֲשָׂהאֵל אַחֲרֵי אַבְנֵר וְלֹא נָטָה לָלֶכֶת עַל הַיָּמִין וְעַל הַשְּׂמֹאול מֵאַחֲרֵי אַבְנֵר: **(כ)** וַיִּפֶן אַבְנֵר אֲחֲרָיו וַיֹּאמֶר הַאַתָּה זֶה עֲשָׂהאֵל וַיֹּאמֶר אָנֹכִי: **(כא)** וַיֹּאמֶר לוֹ אַבְנֵר נְטֵה לְךָ עַל יְמִינְךָ אוֹ עַל שְׂמֹאלֶךָ וֶאֱחֹז לְךָ אֶחָד מֵהַנְּעָרִים וְקַח לְךָ אֶת חֲלִצָתוֹ וְלֹא אָבָה עֲשָׂהאֵל לָסוּר מֵאַחֲרָיו: **(כב)** וַיֹּסֶף עוֹד אַבְנֵר לֵאמֹר אֶל עֲשָׂהאֵל סוּר לְךָ מֵאַחֲרָי לָמָּה אַכֶּכָּה אַרְצָה וְאֵיךְ אֶשָּׂא פָנַי אֶל יוֹאָב אָחִיךָ: **(כג)** וַיְמָאֵן

לָסּוּר וַיַּכֵּהוּ אַבְנֵר בְּאַחֲרֵי הַחֲנִית אֶל הַחֹמֶשׁ וַתֵּצֵא הַחֲנִית מֵאַחֲרָיו וַיִּפֹּל שָׁם וַיָּמָת (תחתו) תַּחְתָּיו וַיְהִי כָּל הַבָּא אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר נָפַל שָׁם עֲשָׂהאֵל וַיָּמָת וַיַּעֲמֹד:

אל החומש. כמו דופן חמישית, מקום שמרה וכבד תלויין שם (סנהדרין מט א). ויונתן תרגם: אל החומש, בסטר ירכיה: **וימת תחתיו.** (תרגום:) ומית באתריה:

(כד) וַיִּרְדְּפוּ יוֹאָב וַאֲבִישַׁי אַחֲרֵי אַבְנֵר וְהַשֶּׁמֶשׁ בָּאָה וְהֵמָּה בָּאוּ עַד גִּבְעַת אַמָּה אֲשֶׁר עַל פְּנֵי גִיחַ דֶּרֶךְ מִדְבַּר גִּבְעוֹן: **(כה)** וַיִּתְקַבְּצוּ בְּנֵי בִנְיָמִן אַחֲרֵי אַבְנֵר וַיִּהְיוּ לַאֲגֻדָּה אֶחָת וַיַּעַמְדוּ עַל רֹאשׁ גִּבְעָה אֶחָת: **(כו)** וַיִּקְרָא אַבְנֵר אֶל יוֹאָב וַיֹּאמֶר הֲלָנֶצַח תֹּאכַל חֶרֶב הֲלוֹא יָדַעְתָּה כִּי מָרָה תִהְיֶה בָאַחֲרוֹנָה וְעַד מָתַי לֹא תֹאמַר לָעָם לָשׁוּב מֵאַחֲרֵי אַחֵיהֶם: **(כז)** וַיֹּאמֶר יוֹאָב חַי הָאֱלֹהִים כִּי לוּלֵא דִבַּרְתָּ כִּי אָז מֵהַבֹּקֶר נַעֲלָה הָעָם אִישׁ מֵאַחֲרֵי אָחִיו:

לולא דברת. אם דברת כן, 'לולא' כמו 'לו'. ועוד יש לפותרו כמשמעו, לולא דברת מה שאמרת (לעיל פסוק יד): יקומו נא הנערים וישחקו:

(כח) וַיִּתְקַע יוֹאָב בַּשּׁוֹפָר וַיַּעַמְדוּ כָּל הָעָם וְלֹא יָרְדְּפוּ עוֹד אַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יָסְפוּ עוֹד לְהִלָּחֶם: **(כט)** וְאַבְנֵר וַאֲנָשָׁיו הָלְכוּ בָּעֲרָבָה כָּל הַלָּיְלָה הַהוּא וַיַּעַבְרוּ אֶת הַיַּרְדֵּן וַיֵּלְכוּ כָּל הַבִּתְרוֹן וַיָּבֹאוּ מַחֲנָיִם:

הבתרון. שם מחוז:

(ל) וְיוֹאָב שָׁב מֵאַחֲרֵי אַבְנֵר וַיִּקַּבֵּץ אֶת כָּל הָעָם וַיִּפָּקְדוּ מֵעַבְדֵי דָוִד תִּשְׁעָה עָשָׂר אִישׁ וַעֲשָׂהאֵל:

תשעה עשר איש ועשהאל. והלא עשהאל בכלל עבדי דוד, ולמה יצא, שהיה שקול כנגד כולם, וכן (יהושע ב א): לכו ראו את הארץ ואת יריחו; וכן (מלכים א יא א): והמלך שלמה אהב נשים נכריות רבות ואת בת פרעה:

(לא) וְעַבְדֵי דָוִד הִכּוּ מִבִּנְיָמִן וּבְאַנְשֵׁי אַבְנֵר שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים אִישׁ מֵתוּ: **(לב)** וַיִּשְׂאוּ אֶת עֲשָׂהאֵל וַיִּקְבְּרֵהוּ בְקֶבֶר אָבִיו אֲשֶׁר בֵּית לֶחֶם וַיֵּלְכוּ כָל הַלַּיְלָה יוֹאָב וַאֲנָשָׁיו וַיֵּאֹר לָהֶם בְּחֶבְרוֹן:

נ"ך יומי - יום רביעי, א' סיון || ראש־חדש

שמואל־ב פרק ג'

(א) וַתְּהִי הַמִּלְחָמָה אֲרֻכָּה בֵּין בֵּית שָׁאוּל וּבֵין בֵּית דָּוִד וְדָוִד הֹלֵךְ וְחָזֵק וּבֵית שָׁאוּל הֹלְכִים וְדַלִּים: **(ס) (ב)** (וילדו) וַיִּוָּלְדוּ לְדָוִד בָּנִים בְּחֶבְרוֹן וַיְהִי בְכוֹרוֹ אַמְנוֹן לַאֲחִינֹעַם הַיִּזְרְעֵאלִת: **(ג)** וּמִשְׁנֵהוּ כִלְאָב (לאביגל) לַאֲבִיגַיִל אֵשֶׁת נָבָל הַכַּרְמְלִי וְהַשְּׁלִשִׁי אַבְשָׁלוֹם בֶּן מַעֲכָה בַּת תַּלְמַי מֶלֶךְ גְּשׁוּר:

ומשנהו כלאב. ובמקום אחר הוא קורא אותו ומשנהו דניאל, ולמה נקרא שמו כלאב, אמר רבי יצחק: **שהיו ליצני הדור אומרים, מנבל היתה אביגיל מעוברת, נהפך קלסתרו ונדמה לאביו.** ורבותינו אמרו (ברכות ד א): שהיה מכלים פני מפיבושת בהלכה:

(ד) וְהָרְבִיעִי אֲדֹנִיָּה בֶן חַגִּית וְהַחֲמִישִׁי שְׁפַטְיָה בֶן אֲבִיטָל: **(ה)** וְהַשִּׁשִּׁי יִתְרְעָם לְעֶגְלָה אֵשֶׁת דָּוִד אֶלֶּה יֻלְּדוּ לְדָוִד בְּחֶבְרוֹן: **(פ)**

לעגלה. זו מיכל, שהיתה חביבה עליו, וכן הוא אומר (שופטים יד יח): **לולא חרשתם בעגלתי.** והכתיב (לקמן ו כג): ולמיכל בת שאול לא היה לה ולד עד יום מותה, עד יום מותה לא היה לה מאותו מעשה ואילך, קודם אותו מעשה הוי לה:

(ו) וַיְהִי בִּהְיוֹת הַמִּלְחָמָה בֵּין בֵּית שָׁאוּל וּבֵין בֵּית דָּוִד וְאַבְנֵר הָיֶה מִתְחַזֵּק בְּבֵית שָׁאוּל:

היה מתחזק. בכל כח על בית שאול להעמיד מלכותו:

(ז) וּלְשָׁאוּל פִּלֶּגֶשׁ וּשְׁמָהּ רִצְפָּה בַת אַיָּה וַיֹּאמֶר אֶל אַבְנֵר מַדּוּעַ בָּאתָה אֶל פִּילֶגֶשׁ אָבִי: **(ח)** וַיִּחַר לְאַבְנֵר מְאֹד עַל דִּבְרֵי אִישׁ בֹּשֶׁת וַיֹּאמֶר הֲרֹאשׁ כֶּלֶב אָנֹכִי אֲשֶׁר לִיהוּדָה הַיּוֹם אֶעֱשֶׂה חֶסֶד עִם בֵּית | שָׁאוּל אָבִיךָ אֶל אֶחָיו וְאֶל מָרֵעֵהוּ וְלֹא הִמְצִיתְךָ בְּיַד דָּוִד וַתִּפְקֹד עָלַי עֲוֹן הָאִשָּׁה הַיּוֹם:

הראש כלב אנכי אשר ליהודה. כלום אני חשוב אפילו כראש שומר הכלבים אשר לדוד, אך לפי הנקוד, שהטעם תחת 'הראש', ו'כלב אנכי' מוקף במקף, כך פירושו: הראש, וכי אחפוץ להיות ראש בביתך, טוב לי להיות כלב והדיוט בבית דוד, וכן תרגם יונתן: **היום אעשה חסד.** מעתה נאה לי לעשות חסד עם בית שאול ועם כל אוהביו, כאשר עשיתי עד הנה ולא המציתיך ביד דוד:

(ט) כֹּה יַעֲשֶׂה אֱלֹהִים לְאַבְנֵר וְכֹה יֹסִיף לּוֹ כִּי כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לְדָוִד כֵּן אֶעֱשֶׂה לּוֹ: **(י)** לְהַעֲבִיר הַמַּמְלָכָה מִבֵּית שָׁאוּל וּלְהָקִים אֶת כִּסֵּא דָוִד עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל יְהוּדָה מִדָּן וְעַד בְּאֵר שָׁבַע: **(יא)** וְלֹא יָכֹל עוֹד לְהָשִׁיב אֶת אַבְנֵר דָּבָר מִיִּרְאָתוֹ אֹתוֹ: **(ס) (יב)** וַיִּשְׁלַח אַבְנֵר מַלְאָכִים | אֶל דָּוִד (תחתו) תַּחְתָּיו לֵאמֹר לְמִי אֶרֶץ לֵאמֹר כָּרְתָה בְרִיתְךָ אִתִּי וְהִנֵּה יָדִי עִמָּךְ לְהָסֵב אֵלֶיךָ אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל:

תחתיו לאמר. (תרגום:) מאתריה למימר מקיימנא במאן דעבד ארעא: **למי ארץ.** לשון שבועה, במי שהארץ שלו. דבר אחר: תחתיו, שמו הזכיר תחלה באגרת, ואחר כך הזכיר שם

דוד, ולכך נענש, כתב: ממני אבנר שר צבא ישראל, לדוד מלך ישראל, שלום: **למי ארץ.** למי שהמלכות הגון לו, אני שולח לו לאמר: כרתה בריתך וגו':

(יג) וַיֹּאמֶר טוֹב אָנֹכִי אֶכְרֹת אִתְּךָ בְּרִית אָךְ דָּבָר אֶחָד אָנֹכִי שֹׁאֵל מֵאִתְּךָ לֵאמֹר לֹא תִרְאֶה אֶת פָּנַי כִּי | אִם לִפְנֵי הֵבִיאֲךָ אֶת מִיכַל בַּת שָׁאוּל בְּבֹאֲךָ לִרְאוֹת אֶת פָּנָי: **(ס)**

לפני הביאך. לפני ראותך פני, הביאך את מיכל:

(יד) וַיִּשְׁלַח דָּוִד מַלְאָכִים אֶל אִישׁ בֹּשֶׁת בֶּן שָׁאוּל לֵאמֹר תְּנָה אֶת אִשְׁתִּי אֶת מִיכַל אֲשֶׁר אֵרַשְׂתִּי לִּי בְּמֵאָה עָרְלוֹת פְּלִשְׁתִּים: **(טו)** וַיִּשְׁלַח אִישׁ בֹּשֶׁת וַיִּקָּחֶהָ מֵעִם אִישׁ מֵעִם פַּלְטִיאֵל בֶּן (לוש) לָיִשׁ:

מעם איש. תרגם יונתן: מלות בעלה:

(טז) וַיֵּלֶךְ אִתָּהּ אִישָׁהּ הָלוֹךְ וּבָכֹה אַחֲרֶיהָ עַד בַּחֻרִים וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְנֵר לֵךְ שׁוּב וַיָּשָׁב:

הלוך ובכה. על מצוה ההולכת ממנו, שכל אותן השנים נעץ חרב בינו לבינה במטה, ולא נכשל בה:

(יז) וּדְבַר אַבְנֵר הָיָה עִם זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר גַּם תְּמוֹל גַּם שִׁלְשֹׁם הֱיִיתֶם מְבַקְשִׁים אֶת דָּוִד לִמְלֹךְ עֲלֵיכֶם:

ודבר אבנר היה. קודם לכן:

(יח) וְעַתָּה עֲשׂוּ כִּי הוי' אָמַר אֶל דָּוִד לֵאמֹר בְּיַד | דָּוִד עַבְדִּי הוֹשִׁיעַ אֶת עַמִּי יִשְׂרָאֵל מַיַּד פְּלִשְׁתִּים וּמִיַּד כָּל אֹיְבֵיהֶם:

אמר אל דוד. על דוד, ואינו זז ממשמעות אל:

(יט) וַיְדַבֵּר גַּם אַבְנֵר בְּאָזְנֵי בִנְיָמִין וַיֵּלֶךְ גַּם אַבְנֵר לְדַבֵּר בְּאָזְנֵי דָוִד בְּחֶבְרוֹן אֵת כָּל אֲשֶׁר טוֹב בְּעֵינֵי יִשְׂרָאֵל וּבְעֵינֵי כָּל בֵּית בִּנְיָמִן: **(כ)** וַיָּבֹא אַבְנֵר אֶל דָּוִד חֶבְרוֹן וְאִתּוֹ עֶשְׂרִים אֲנָשִׁים וַיַּעַשׂ דָּוִד לְאַבְנֵר וְלָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר אִתּוֹ מִשְׁתֶּה: **(כא)** וַיֹּאמֶר אַבְנֵר אֶל דָּוִד אָקוּמָה | וְאֵלְכָה וְאֶקְבְּצָה אֶל אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֵת כָּל יִשְׂרָאֵל וְיִכְרְתוּ אִתְּךָ בְּרִית וּמָלַכְתָּ בְּכֹל אֲשֶׁר תְּאַוֶּה נַפְשֶׁךָ וַיְשַׁלַּח דָּוִד אֶת אַבְנֵר וַיֵּלֶךְ בְּשָׁלוֹם: **(כב)** וְהִנֵּה עַבְדֵי דָוִד וְיוֹאָבׇ בָּא מֵהַגְּדוּד וְשָׁלָל רַב עִמָּם הֵבִיאוּ וְאַבְנֵר אֵינֶנּוּ עִם דָּוִדׇ בְּחֶבְרוֹן כִּי שִׁלְּחוֹ וַיֵּלֶךְ בְּשָׁלוֹם:

מהגדוד. פשטו בגדוד, לשלול על האויב: **מבור הסרה.** שם מקום. ורבותינו אמרו (סנהדרין מט א): בור וסירה גרמו לו לאבנר שיהרג, על שלא החזיק דברי דוד בצפחת המים אשר לקח מראשותיו של שאול, וגם על כנף המעיל של שאול אמר שמא אחד מן הסירים (קוצים) נאחז בו וקרעו:

(כג) וְיוֹאָב וְכָל הַצָּבָא אֲשֶׁר אִתּוֹ בָּאוּ וַיַּגִּדוּ לְיוֹאָבׇ לֵאמֹר בָּא אַבְנֵר בֶּן נֵר אֶל הַמֶּלֶךְ וַיְשַׁלְּחֵהוּ וַיֵּלֶךְ בְּשָׁלוֹם: **(כד)** וַיָּבֹא יוֹאָבׇ אֶל הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר מֶה עָשִׂיתָה הִנֵּה בָא אַבְנֵרׇ אֵלֶיךָ לָמָּה זֶּה שִׁלַּחְתּוֹ וַיֵּלֶךְ הָלוֹךְ: **(כה)** יָדַעְתָּ אֶת אַבְנֵר בֶּן נֵר כִּי לְפַתֹּתְךָ בָּא וְלָדַעַת אֶת מוֹצָאֲךָ וְאֶת (מבואך) מְבוֹאֶךָ וְלָדַעַת אֶת כָּל אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה: **(כו)** וַיֵּצֵא יוֹאָבׇ מֵעִם דָּוִד וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אַחֲרֵי אַבְנֵר וַיָּשִׁבוּ אֹתוֹ מִבּוֹר הַסִּרָה וְדָוִד לֹא יָדָע: **(כז)** וַיָּשָׁב

אַבְנֵר חֶבְרוֹן וַיַּטֵּהוּ יוֹאָב אֶל תּוֹךְ הַשַּׁעַר לְדַבֵּר אִתּוֹ בַּשֶּׁלִי וַיַּכֵּהוּ שָׁם חֲמֵשׁ וַיָּמָת בְּדַם עֲשָׂה אֶל אָחִיו:

אל תוך השער. לפני סנהדרין, להשפט על דם עשהאל אחיו: **בשלי.** בשגגה, שלא הבין אבנר שבלבו להרגו, וסרס המקרא, ויטהו יואב בשלי, אל תוך השער לדבר אתו:

(כח) וַיִּשְׁמַע דָּוִד מֵאָחֲרֵי כֵּן וַיֹּאמֶר נָקִי אָנֹכִי וּמַמְלַכְתִּי מֵעִם יְהוָה עַד עוֹלָם מִדְּמֵי אַבְנֵר בֶּן נֵר: (כט) יָחֲלוּ עַל רֹאשׁ יוֹאָב וְאֶל כָּל בֵּית אָבִיו וְאַל יִכָּרֵת מִבֵּית יוֹאָב זָב וּמְצֹרָע וּמַחֲזִיק בַּפֶּלֶךְ וְנֹפֵל בַּחֶרֶב וַחֹסֵר לָחֶם:

יחולו. ינוחו, יחולו דמי אבנר. על מקרא שלפניו הוא מוסב, שאמר 'נקי אני וממלכתי מדמי אבנר', יחולו דמיו על ראש יואב, 'דמי' הנזכרים במקרא שלפניו: **ומחזיק בפלך.** נשען על מקלו מחמת חולי הרגלים:

(ל) וְיוֹאָב וַאֲבִישַׁי אָחִיו הָרְגוּ לְאַבְנֵר עַל אֲשֶׁר הֵמִית אֶת עֲשָׂהאֵל אֲחִיהֶם בְּגִבְעוֹן בַּמִּלְחָמָה: (פ)

הרגו לאבנר. כמו את אבנר, ודומה לו (ישעיהו לח יד): 'עשקה לי ערבני', עשקה אותי; וכן (במדבר יב יג): 'רפא נא לה', רפא אותה; וכמוהו (דברי הימים ב יז ז): שלח לשריו לבן חיל לעובדיה וגו' ללמד בערי יהודה, ופתרונו, שלח את שריו את בן חיל:

(לא) וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל יוֹאָב וְאֶל כָּל הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ קִרְעוּ בִגְדֵיכֶם וְחִגְרוּ שַׂקִּים וְסִפְדוּ לִפְנֵי אַבְנֵר וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד הֹלֵךְ אַחֲרֵי הַמִּטָּה: (לב) וַיִּקְבְּרוּ אֶת אַבְנֵר בְּחֶבְרוֹן וַיִּשָּׂא הַמֶּלֶךְ אֶת קוֹלוֹ וַיֵּבְךְּ אֶל קֶבֶר אַבְנֵר וַיִּבְכּוּ כָּל הָעָם: (פ) (לג) וַיְקוֹנֵן הַמֶּלֶךְ אֶל אַבְנֵר וַיֹּאמַר הַכְּמוֹת נָבָל יָמוּת אַבְנֵר:

הכמות נבל. הכמות רשע בחרב:

(לד) יָדֶיךָ לֹא אֲסֻרוֹת וְרַגְלֶיךָ לֹא לִנְחֻשְׁתַּיִם הֻגָּשׁוּ כִּנְפוֹל לִפְנֵי בְנֵי עַוְלָה נָפַלְתָּ וַיֹּסִפוּ כָּל הָעָם לִבְכּוֹת עָלָיו:

ידיך לא אסורות. היו ואיך נפל גבור כמותך לפני בני עולה:

(לה) וַיָּבֹא כָל הָעָם לְהַבְרוֹת אֶת דָּוִד לֶחֶם בְּעוֹד הַיּוֹם וַיִּשָּׁבַע דָּוִד לֵאמֹר כֹּה יַעֲשֶׂה לִי אֱלֹהִים וְכֹה יֹסִיף כִּי אִם לִפְנֵי בוֹא הַשֶּׁמֶשׁ אֶטְעַם לֶחֶם אוֹ כָל מְאוּמָה:

להברות. לשון סעודה:

(לו) וְכָל הָעָם הִכִּירוּ וַיִּיטַב בְּעֵינֵיהֶם כְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה הַמֶּלֶךְ בְּעֵינֵי כָל הָעָם טוֹב: (לז) וַיֵּדְעוּ כָל הָעָם וְכָל יִשְׂרָאֵל בַּיּוֹם הַהוּא כִּי לֹא הָיְתָה מֵהַמֶּלֶךְ לְהָמִית אֶת אַבְנֵר בֶּן נֵר: (פ) (לח) וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל עֲבָדָיו הֲלוֹא תֵדְעוּ כִּי שַׂר וְגָדוֹל נָפַל הַיּוֹם הַזֶּה בְּיִשְׂרָאֵל: (לט) וְאָנֹכִי הַיּוֹם רַךְ וּמָשׁוּחַ מֶלֶךְ וְהָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה בְּנֵי צְרוּיָה קָשִׁים מִמֶּנִּי יְשַׁלֵּם יְהוָה לְעֹשֵׂה הָרָעָה כְּרָעָתוֹ: (פ)

ואנכי היום רך. (תרגום:) ואנא יומא דין הדיוט ומרבי למלכא:

נ"ך יומי - יום חמישי, ב' סיון

שמואל־ב פרק ד'

(א) וַיִּשְׁמַע בֶּן שָׁאוּל כִּי מֵת אַבְנֵר בְּחֶבְרוֹן וַיִּרְפּוּ יָדָיו וְכָל יִשְׂרָאֵל נִבְהָלוּ: **(ב)** וּשְׁנֵי אֲנָשִׁים שָׂרֵי גְדוּדִים הָיוּ בֶן שָׁאוּל שֵׁם הָאֶחָד בַּעֲנָה וְשֵׁם הַשֵּׁנִי רֵכָב בְּנֵי רִמּוֹן הַבְּאֵרֹתִי מִבְּנֵי בִנְיָמִן כִּי גַם בְּאֵרוֹת תֵּחָשֵׁב עַל בִּנְיָמִן:

היו בן שאול. היו לבן שאול, כמו (שמואל א יג ח): למועד אשר שמואל, אשר לשמואל:

(ג) וַיִּבְרְחוּ הַבְּאֵרֹתִים גִּתָּיְמָה וַיִּהְיוּ שָׁם גָּרִים עַד הַיּוֹם הַזֶּה: **(ס)**

ויברחו הבארתים. כשמת שאול, שעזבו בני ישראל הערים שסביבות פלשתים, כמו שאמור למעלה, אז ברחו הבארותים:

(ד) וְלִיהוֹנָתָן בֶּן שָׁאוּל בֵּן נְכֵה רַגְלָיִם בֶּן חָמֵשׁ שָׁנִים הָיָה בְּבֹא שְׁמֻעַת שָׁאוּל וְיהוֹנָתָן מִיִּזְרְעֶאל וַתִּשָּׂאֵהוּ אֹמַנְתּוֹ וַתָּנָס וַיְהִי בְּחָפְזָהּ לָנוּס וַיִּפֹּל וַיִּפָּסַח וּשְׁמוֹ מְפִיבֹשֶׁת:

וליהונתן בן שאול. מונה והולך איך נשבת מלכות מבית שאול, הוא ובניו נהרגו, וזה הנשאר, הרגוהו על משכבו, ובנו של יהונתן נפל ויפסח: **נכה רגלים.** שבור רגלים:

(ה) וַיֵּלְכוּ בְּנֵי רִמּוֹן הַבְּאֵרֹתִי רֵכָב וּבַעֲנָה וַיָּבֹאוּ כְּחֹם הַיּוֹם אֶל בֵּית אִישׁ בֹּשֶׁת וְהוּא שֹׁכֵב אֶת מִשְׁכַּב הַצָּהֳרָיִם: **(ו)** וְהִנָּה בָּאוּ עַד תָּוֶךְ הַבַּיִת לֹקְחֵי חִטִּים וַיַּכֵּהוּ אֶל הַחֹמֶשׁ וְרֵכָב וּבַעֲנָה אָחִיו נִמְלָטוּ:

והנה באו עד תוך הבית. עם תגרים לוקחי חטים:

(ז) וַיָּבֹאוּ הַבַּיִת וְהוּא שֹׁכֵב עַל מִטָּתוֹ בַּחֲדַר מִשְׁכָּבוֹ וַיַּכֻּהוּ וַיְמִתֻהוּ וַיָּסִירוּ אֶת רֹאשׁוֹ וַיִּקְחוּ אֶת רֹאשׁוֹ וַיֵּלְכוּ דֶּרֶךְ הָעֲרָבָה כָּל הַלָּיְלָה: **(ח)** וַיָּבִאוּ אֶת רֹאשׁ אִישׁ בֹּשֶׁת אֶל דָּוִד חֶבְרוֹן וַיֹּאמְרוּ אֶל הַמֶּלֶךְ הִנֵּה רֹאשׁ אִישׁ בֹּשֶׁת בֶּן שָׁאוּל אֹיְבֶךָ אֲשֶׁר בִּקֵּשׁ אֶת נַפְשֶׁךָ וַיִּתֵּן ה' לַאדֹנִי הַמֶּלֶךְ נְקָמוֹת הַיּוֹם הַזֶּה מִשָּׁאוּל וּמִזַּרְעוֹ: **(ס)** **(ט)** וַיַּעַן דָּוִד אֶת רֵכָב וְאֶת בַּעֲנָה אָחִיו בְּנֵי רִמּוֹן הַבְּאֵרֹתִי וַיֹּאמֶר לָהֶם חַי ה' אֲשֶׁר פָּדָה אֶת נַפְשִׁי מִכָּל צָרָה: **(י)** כִּי הַמַּגִּיד לִי לֵאמֹר הִנֵּה מֵת שָׁאוּל וְהוּא הָיָה כִמְבַשֵּׂר בְּעֵינָיו וָאֹחֲזָה בּוֹ וָאֲהָרְגֵהוּ בְּצִקְלַג אֲשֶׁר לְתִתִּי לוֹ בְּשׂרָה:

לתתי לו בשורה. אשר דימה לשמחני, למען תתי לו שכר בשורתו:

(יא) אַף כִּי אֲנָשִׁים רְשָׁעִים הָרְגוּ אֶת אִישׁ צַדִּיק בְּבֵיתוֹ עַל מִשְׁכָּבוֹ וְעַתָּה הֲלוֹא אֲבַקֵּשׁ אֶת דָּמוֹ מִיֶּדְכֶם וּבִעַרְתִּי אֶתְכֶם מִן הָאָרֶץ: **(יב)** וַיְצַו דָּוִד אֶת הַנְּעָרִים וַיַּהַרְגוּם וַיְקַצְּצוּ אֶת יְדֵיהֶם וְאֶת רַגְלֵיהֶם וַיִּתְלוּ עַל הַבְּרֵכָה בְּחֶבְרוֹן וְאֵת רֹאשׁ אִישׁ בֹּשֶׁת לָקְחוּ וַיִּקְבְּרוּ בְקֶבֶר אַבְנֵר בְּחֶבְרוֹן: **(פ)**

נ"ך יומי - יום ששי, ג' סיון

שמואל־ב פרק ה'

(א) וַיָּבֹאוּ כָל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אֶל דָּוִד חֶבְרוֹנָה וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר הִנֵּנוּ עַצְמְךָ וּבְשָׂרְךָ אֲנָחְנוּ:
(ב) גַּם אֶתְמוֹל גַּם שִׁלְשׁוֹם בִּהְיוֹת שָׁאוּל מֶלֶךְ עָלֵינוּ אַתָּה (היתה) הָיִיתָ (מוציא) הַמּוֹצִיא (והמבי) וְהַמֵּבִיא אֶת יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר הוי' לְךָ אַתָּה תִרְעֶה אֶת עַמִּי אֶת יִשְׂרָאֵל וְאַתָּה תִּהְיֶה לְנָגִיד עַל יִשְׂרָאֵל: **(ג)** וַיָּבֹאוּ כָל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל הַמֶּלֶךְ חֶבְרוֹנָה וַיִּכְרֹת לָהֶם הַמֶּלֶךְ דָּוִד בְּרִית בְּחֶבְרוֹן לִפְנֵי הוי' וַיִּמְשְׁחוּ אֶת דָּוִד לְמֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל: **(פ) (ד)** בֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה דָּוִד בְּמָלְכוֹ אַרְבָּעִים שָׁנָה מָלָךְ: **(ה)** בְּחֶבְרוֹן מָלַךְ עַל יְהוּדָה שֶׁבַע שָׁנִים וְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים וּבִירוּשָׁלַם מָלַךְ שְׁלֹשִׁים וְשָׁלֹשׁ שָׁנָה עַל כָּל יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה: **(ו)** וַיֵּלֶךְ הַמֶּלֶךְ וַאֲנָשָׁיו יְרוּשָׁלַם אֶל הַיְבוּסִי יוֹשֵׁב הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר לְדָוִד לֵאמֹר לֹא תָבוֹא הֵנָּה כִּי אִם הֵסִירְךָ הַעִוְרִים וְהַפִּסְחִים לֵאמֹר לֹא יָבוֹא דָּוִד הֵנָּה:

אל היבוסי. מצודת ציון נקראת יבוס, ומזרעו של אבימלך היו, והיו להם שני צלמים, אחד עור, ואחד פסח, שנעשו על שם יצחק ויעקב, ובפיהם השבועה שנשבע אברהם לאבימלך, ולכך לא הורישום כשלכדו את ירושלים, לא לכדו את המצודה, כמו שנאמר (יהושע טו סג): ואת היבוסי יושב ירושלים לא יכלו יושבי יהודה להורישם, ותניא אמר רבי יהושע בן לוי: יכולין היו, אלא שלא היו רשאין (ספרי ראה יב יז): **ויאמר לדוד.** מי שאמר: **העורים והפסחים.** הם עבודת כוכבים שלהם:

(ז) וַיִּלְכֹּד דָּוִד אֵת מְצֻדַת צִיּוֹן הִיא עִיר דָּוִד: **(ח)** וַיֹּאמֶר דָּוִד בַּיּוֹם הַהוּא כָּל מַכֶּה יְבֻסִי וְיַגַּע בַּצִּנּוֹר וְאֶת הַפִּסְחִים וְאֶת הָעִוְרִים (שנאו) שְׂנֻאֵי נֶפֶשׁ דָּוִד עַל כֵּן יֹאמְרוּ עִוֵּר וּפִסֵּחַ לֹא יָבוֹא אֶל הַבָּיִת:

כל מכה יבוסי ויגע בצנור. (תרגום:) כל דיקטל יבוסאה וישרי למכבש כרכא: **ואת הפסחים.** ויכה גם את הפסחים ואת העורים שנואי נפש דוד: **על כן יאמרו.** על אשר אומרים: **עור ופסח.** בעוד שהעור והפסח יהיה בכאן: **לא יבא וגו'.** יבא דוד הנה. הרי זה מקרא קצר, שאמר כל מכה יבוסי ויגע בצנור, ולא פירש מה יעשה לו, ובדברי הימים (א יא ו) פירש: כל מכה יבוסי בראשונה יהיה לראש ולשר; ודומה לזה (בראשית ד טו): לכן כל הורג קין, ולא פירש מה יעשה לו, אבל מעצמו הוא נשמע לשון גערה ונזיפה: **ויגע בצנור.** לשון גובה המגדל, כי שם היו נתונים הצלמים שלהם, ובימי דוד כבר עברו הדורות שהוזכרו בשבועה:

(ט) וַיֵּשֶׁב דָּוִד בַּמְּצֻדָה וַיִּקְרָא לָהּ עִיר דָּוִד וַיִּבֶן דָּוִד סָבִיב מִן הַמִּלּוֹא וָבָיְתָה:

מן המלוא וביתה. היקף חומה נמוכה, וממלאין אותה עפר, וגובה התל באמצע, ומשפע והולך לכל רוח, הוא קרוי מלוא, ועליו בנה דוד בתים, ואותו המלוא היה סביב למצודה:

(י) וַיֵּלֶךְ דָּוִד הָלוֹךְ וְגָדוֹל וַהוי' אֱלֹהֵי צְבָאוֹת עִמּוֹ: **(פ) (יא)** וַיִּשְׁלַח חִירָם מֶלֶךְ צֹר מַלְאָכִים אֶל דָּוִד וַעֲצֵי אֲרָזִים וְחָרְשֵׁי עֵץ וְחָרְשֵׁי אָבֶן קִיר וַיִּבְנוּ בַיִת לְדָוִד: **(יב)** וַיֵּדַע דָּוִד כִּי הֱכִינוֹ הוי' לְמֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל וְכִי נִשָּׂא מַמְלַכְתּוֹ בַּעֲבוּר עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל: **(ס)**

וידע דוד. בראותו כל מעשיו מצליחין, ומלכי הגוים שולחין לו מנחה:

(יג) וַיִּקַּח דָּוִד עוֹד פִּלַגְשִׁים וְנָשִׁים מִירוּשָׁלַם אַחֲרֵי בֹּאוֹ מֵחֶבְרוֹן וַיִּוָּלְדוּ עוֹד לְדָוִד בָּנִים וּבָנוֹת: **(יד)** וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הַיִּלּוֹדִים לוֹ בִּירוּשָׁלָם שַׁמּוּעַ וְש׋וֹבָב וְנָתָן וּשְׁלֹמֹה: **(טו)** וְיִבְחָר וֶאֱלִישׁוּעַ וֶנֶפֶג וְיָפִיעַ: **(פ) (טז)** וֶאֱלִישָׁמָע וְאֶלְיָדָע וֶאֱלִיפֶלֶט: **(יז)** וַיִּשְׁמְעוּ פְּלִשְׁתִּים כִּי מָשְׁחוּ אֶת דָּוִד לְמֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ כָל פְּלִשְׁתִּים לְבַקֵּשׁ אֶת דָּוִד וַיִּשְׁמַע דָּוִד וַיֵּרֶד אֶל הַמְּצוּדָה: **(יח)** וּפְלִשְׁתִּים בָּאוּ וַיִּנָּטְשׁוּ בְּעֵמֶק רְפָאִים:

וינטשו. ויתפשטו:

(יט) וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּיהוה לֵאמֹר הַאֶעֱלֶה אֶל פְּלִשְׁתִּים הֲתִתְּנֵם בְּיָדִי וַיֹּאמֶר יהוה אֶל דָּוִד עֲלֵה כִּי נָתֹן אֶתֵּן אֶת הַפְּלִשְׁתִּים בְּיָדֶךָ: **(כ)** וַיָּבֹא דָּוִד בְּבַעַל פְּרָצִים וַיַּכֵּם שָׁם דָּוִד וַיֹּאמֶר פָּרַץ יהוה אֶת אֹיְבַי לְפָנַי כְּפֶרֶץ מָיִם עַל כֵּן קָרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא בַּעַל פְּרָצִים:

בבעל פרצים. מישור פרצים: **כפרץ מים.** כמים הפורצים גדודי השפה:

(כא) וַיַּעַזְבוּ שָׁם אֶת עַצַּבֵּיהֶם וַיִּשָּׂאֵם דָּוִד וַאֲנָשָׁיו: **(פ)**

וישאם דוד. (תרגום:) ואוקידינון דוד וגברוהי:

(כב) וַיֹּסִפוּ עוֹד פְּלִשְׁתִּים לַעֲלוֹת וַיִּנָּטְשׁוּ בְּעֵמֶק רְפָאִים:

בעמק רפאים. אצל ירושלים היא, בספר יהושע (טו ח):

(כג) וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּיהוה וַיֹּאמֶר לֹא תַעֲלֶה הָסֵב אֶל אֲחֹרֵיהֶם וּבָאתָ לָהֶם מִמּוּל בְּכָאִים:

ממול בכאים. (תרגום:) מקביל אילניא:

(כד) וְיהִי (בשמעך) כְּשָׁמְעֲךָ אֶת קוֹל צְעָדָה בְּרָאשֵׁי הַבְּכָאִים אָז תֵּחָרֵץ כִּי אָז יָצָא יהוה לְפָנֶיךָ לְהַכּוֹת בְּמַחֲנֵה פְּלִשְׁתִּים:

את קול צעדה בראשי הבכאים. הם מלאכים הצועדים בראשי האילנות, אשר אני שולח לעזרתך: **אז תחרץ.** תרים קול מלחמה ואבחת חרב, גלפי"ד בלע"ז, וכן (שמות יא ז): לא יחרץ כלב לשונו:

(כה) וַיַּעַשׂ דָּוִד כֵּן כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ יהוה וַיַּךְ אֶת פְּלִשְׁתִּים מִגֶּבַע עַד בֹּאֲךָ גָזֶר: **(פ)**

נ"ך יומי - שבת־קדש פרשת במדבר, ד' סיון

שמואל־ב פרק ו'

(א) וַיֹּסֶף עוֹד דָּוִד אֶת כָּל בָּחוּר בְּיִשְׂרָאֵל שְׁלֹשִׁים אָלֶף:

ויוסף עוד דוד. לאסוף: **את כל בחור בישראל שלשים אלף.** לפי שנאספו עליו כשהמליכוהו בחברון, וזו היתה אסיפה שניה, לכך נאמר ויוסף עוד:

(ב) וַיָּקָם | וַיֵּלֶךְ דָּוִד וְכָל הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ מִבַּעֲלֵי יְהוּדָה לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נִקְרָא שֵׁם שֵׁם ה' צְבָאוֹת יֹשֵׁב הַכְּרֻבִים עָלָיו:

מבעלי יהודה. היא קרית יערים; כמו שנאמר ביהושע (טו ט): ותאר הגבול ועלה בעלה היא קרית יערים, וכן בדברי הימים (יג ו): ויעל דוד וכל ישראל בעלתה היא קרית יערים. ו'בעל' לשון 'מישור': **ויקם וילך דוד וגו' מבעלי יהודה.** שנאספו שם להעלות משם את הארון וגו': **אשר נקרא שם שם.** אשר נקרא לו לארון שם, ומהו השם, שהיה שם ה' צבאות עליו:

(ג) וַיַּרְכִּבוּ אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים אֶל עֲגָלָה חֲדָשָׁה וַיִּשָּׂאֻהוּ מִבֵּית אֲבִינָדָב אֲשֶׁר בַּגִּבְעָה וְעֻזָּא וְאַחְיוֹ בְּנֵי אֲבִינָדָב נֹהֲגִים אֶת הָעֲגָלָה חֲדָשָׁה:

אל עגלה חדשה. טעה בדבר שאפילו תינוקות של בית רבן יודעין אותו, כי עבודת הקדש עליהם בכתף ישאו (במדבר ז ט), ולפי שאמר (תהלים קיט נד): זמירות היו לי חקיך בבית מגורי, נענש לבא לידי כך, ומת עוזא על ידו, לפיכך כשהביאו מבית עובד, הביאו בכתף, שנאמר (בדברי הימים א טו יב יג): ויאמר להם אתם ראשי האבות ללוים התקדשו אתם ואחיכם והעליתם את ארון וגו', כי למבראשונה לא אתם פרץ ה' אלהינו בנו כי לא דרשנוהו כמשפט:

(ד) וַיִּשָּׂאֻהוּ מִבֵּית אֲבִינָדָב אֲשֶׁר בַּגִּבְעָה עִם אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וְאַחְיוֹ הֹלֵךְ לִפְנֵי הָאָרוֹן:

עם ארון האלהים. הרי זה מקרא קצר, והם באים עם ארון האלהים:

(ה) וְדָוִד | וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל מְשַׂחֲקִים לִפְנֵי ה' בְּכָל עֲצֵי בְרוֹשִׁים וּבְכִנֹּרוֹת וּבִנְבָלִים וּבְתֻפִּים וּבִמְנַעֲנָעִים וּבְצֶלְצֵלִים:

בבל עצי ברושים. שמתקנים מהם כלי זמר:

(ו) וַיָּבֹאוּ עַד גֹּרֶן נָכוֹן וַיִּשְׁלַח עֻזָּא אֶל אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיֹּאחֶז בּוֹ כִּי שָׂמְטוּ הַבָּקָר:

כי שמטו הבקר. כי שמטוהו הבקר ונענעוהו, וכן תרגם יונתן: ארי מרגוהי תוריא; כמו שמתרגם (דברים יט ה): ונדחה ידו בגרזן, ותתמריג ידיה בפרזלא:

(ז) וַיִּחַר אַף ה' בְּעֻזָּה וַיַּכֵּהוּ שָׁם הָאֱלֹהִים עַל הַשֶּׁל וַיָּמָת שָׁם עִם אֲרוֹן הָאֱלֹהִים:

על השל. על השגגה, שהיה לו לדרוש קל וחומר, נושאיו נשא בירדן, הוא עצמו לא כל שכן:

(ח) וַיִּחַר לְדָוִד עַל אֲשֶׁר פָּרָץ ה' פֶּרֶץ בְּעֻזָּה וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם הַהוּא פָּרֶץ עֻזָּה עַד הַיּוֹם הַזֶּה: **(ט)** וַיִּרָא דָוִד אֶת ה' בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמֶר אֵיךְ יָבוֹא אֵלַי אֲרוֹן ה': **(י)** וְלֹא אָבָה דָוִד לְהָסִיר אֵלָיו אֶת אֲרוֹן ה' עַל עִיר דָּוִד וַיַּטֵּהוּ דָוִד בֵּית עֹבֵד אֱדֹם הַגִּתִּי:

עובד אדום. לוי היה, כמו שכתוב בדברי הימים (א טו יח), ומן השוערים היה (שם):

(יא) וַיֵּשֶׁב אֲרוֹן ה' בֵּית עֹבֵד אֱדֹם הַגִּתִּי שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים וַיְבָרֶךְ ה' אֶת עֹבֵד אֱדֹם וְאֶת כָּל בֵּיתוֹ:

ויברך ה' וגו'. אשתו ושמונה כלותיה ילדו ששה בנים בכרס אחד, שנאמר (דברי הימים א כו ו ח): ופעלתי השמיני; ששים ושנים לעובד אדום:

(יב) וַיֻּגַּד לַמֶּלֶךְ דָּוִד לֵאמֹר בֵּרַךְ ה' אֶת בֵּית עֹבֵד אֱדֹם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ בַּעֲבוּר אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיֵּלֶךְ דָּוִד וַיַּעַל אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים מִבֵּית עֹבֵד אֱדֹם עִיר דָּוִד בְּשִׂמְחָה: **(יג)** וַיְהִי כִּי צָעֲדוּ נֹשְׂאֵי אֲרוֹן ה' שִׁשָּׁה צְעָדִים וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא: **(יד)** וְדָוִד מְכַרְכֵּר בְּכָל עֹז לִפְנֵי ה' וְדָוִד חָגוּר אֵפוֹד בָּד:

מכרכר. מרקד: **אפוד בד.** מעיל בוץ, פורציינ"ט בלע"ז, ויונתן תרגם: כרדוט; וכן תרגם יונתן 'מעילים' דתמר אחות אבשלום (לקמן יג יח), כרדוטין:

(טו) וְדָוִד וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל מַעֲלִים אֶת אֲרוֹן ה' בִּתְרוּעָה וּבְקוֹל שׁוֹפָר: **(טז)** וְהָיָה אֲרוֹן ה' בָּא עִיר דָּוִד וּמִיכַל בַּת שָׁאוּל נִשְׁקָפָה | בְּעַד הַחַלּוֹן וַתֵּרֶא אֶת הַמֶּלֶךְ דָּוִד מְפַזֵּז וּמְכַרְכֵּר לִפְנֵי ה' וַתִּבֶז לוֹ בִּלְבָּהּ: **(יז)** וַיָּבִאוּ אֶת אֲרוֹן ה' וַיַּצִּגוּ אֹתוֹ בִּמְקוֹמוֹ בְּתוֹךְ הָאֹהֶל אֲשֶׁר נָטָה לוֹ דָּוִד וַיַּעַל דָּוִד עֹלוֹת לִפְנֵי ה' וּשְׁלָמִים: **(יח)** וַיְכַל דָּוִד מֵהַעֲלוֹת הָעוֹלָה וְהַשְּׁלָמִים וַיְבָרֶךְ אֶת הָעָם בְּשֵׁם ה' צְבָאוֹת: **(יט)** וַיְחַלֵּק לְכָל הָעָם לְכָל הֲמוֹן יִשְׂרָאֵל לְמֵאִישׁ וְעַד אִשָּׁה לְאִישׁ חַלַּת לֶחֶם אַחַת וְאֶשְׁפָּר אֶחָד וַאֲשִׁישָׁה אֶחָת וַיֵּלֶךְ כָּל הָעָם אִישׁ לְבֵיתוֹ:

ואשפר. אחד משתה בפר (פסחים לו ב): **אשישה אחת.** גרבא דחמרא (שם):

(כ) וַיָּשָׁב דָּוִד לְבָרֵךְ אֶת בֵּיתוֹ וַתֵּצֵא מִיכַל בַּת שָׁאוּל לִקְרַאת דָּוִד וַתֹּאמֶר מַה נִּכְבַּד הַיּוֹם מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִגְלָה הַיּוֹם לְעֵינֵי אַמְהוֹת עֲבָדָיו כְּהִגָּלוֹת נִגְלוֹת אַחַד הָרֵקִים:

אחד הרקים. (תרגום:) חד מן סריקיא (לשון תרגום יונתן):

(כא) וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל מִיכַל לִפְנֵי ה' אֲשֶׁר בָּחַר בִּי מֵאָבִיךְ וּמִכָּל בֵּיתוֹ לְצַוֹּת אֹתִי נָגִיד עַל עַם ה' עַל יִשְׂרָאֵל וְשִׂחַקְתִּי לִפְנֵי ה': **(כב)** וּנְקַלֹּתִי עוֹד מִזֹּאת וְהָיִיתִי שָׁפָל בְּעֵינָי וְעִם הָאֲמָהוֹת אֲשֶׁר אָמַרְתְּ עִמָּם אִכָּבֵדָה:

ונקלותי עוד. לפניו, יותר מזאת שהקילותי בעצמי עתה: **עמם אכבדה.** אינם מבזין אותי, אלא חשוב אני בעיניהם על זאת:

(כג) וּלְמִיכַל בַּת שָׁאוּל לֹא הָיָה לָהּ יֶלֶד עַד יוֹם מוֹתָהּ: **(פ)**

לא היה לה ילד. מאותו היום והלאה:

פרק משנה שבועי

סנהדרין פרק ז'

א. אַרְבַּע מִיתוֹת נִמְסְרוּ לְבֵית דִּין, סְקִילָה, שְׂרֵפָה, הֶרֶג, וְחֶנֶק. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, שְׂרֵפָה, סְקִילָה, חֶנֶק, וְהֶרֶג. זוֹ מִצְוַת הַנִּסְקָלִין:

ר"ע מברטנורה

אַרְבַּע מִיתוֹת. סְקִילָה שְׂרֵפָה הֶרֶג וְחֶנֶק. סְקִילָה חֲמוּרָה מִשְּׂרֵפָה, וּשְׂתֵּיהֶן מֵהֶרֶג וּשְׁלָשְׁתָּן מֵחֶנֶק. וְנָפְקָא מִנַּהּ לְמִי שֶׁנִּתְחַיֵּב שְׁתֵּי מִיתוֹת, דְּקַיְמָא לָן דְּנִדּוֹן בַּחֲמוּרָה: **רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר וְכוּ'.** וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן: **זוֹ מִצְוַת הַנִּסְקָלִין.** הָא דְּפָרִישְׁנָא בְּפֶרְקִין דִּלְעֵיל:

ב. מִצְוַת הַנִּשְׂרָפִין, הָיוּ מְשַׁקְּעִין אוֹתוֹ בַּזֶּבֶל עַד אַרְכָּבוֹתָיו וְנוֹתְנִין סוּדָר קָשֶׁה לְתוֹךְ הָרַכָּה וְכוֹרֵךְ עַל צַוָּארוֹ. זֶה מוֹשֵׁךְ אֶצְלוֹ וְזֶה מוֹשֵׁךְ אֶצְלוֹ עַד שֶׁפּוֹתֵחַ אֶת פִּיו, וּמַדְלִיק אֶת הַפְּתִילָה וְזוֹרְקָהּ לְתוֹךְ פִּיו וְיוֹרֶדֶת לְתוֹךְ מֵעָיו וְחוֹמֶרֶת אֶת בְּנֵי מֵעָיו. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אַף הוּא אִם מֵת בְּיָדָם לֹא הָיוּ מְקַיְּמִין בּוֹ מִצְוַת שְׂרֵפָה, אֶלָּא פּוֹתְחִין אֶת פִּיו בְּצִבַּת שֶׁלֹּא בְטוֹבָתוֹ וּמַדְלִיק אֶת הַפְּתִילָה וְזוֹרְקָהּ לְתוֹךְ פִּיו וְיוֹרֶדֶת לְתוֹךְ מֵעָיו וְחוֹמֶרֶת אֶת בְּנֵי מֵעָיו. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן צָדוֹק, מַעֲשֶׂה בְּבַת כֹּהֵן אַחַת שֶׁזִּנְּתָה, וְהִקִּיפוּהָ חֲבִילֵי זְמוֹרוֹת וּשְׂרָפוּהָ. אָמְרוּ לוֹ, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הָיָה בֵּית דִּין שֶׁל אוֹתָהּ שָׁעָה בָּקִי:

ר"ע מברטנורה

מְשַׁקְּעִין אוֹתוֹ. שֶׁלֹּא יִתְהַפֵּךְ אָנָה וָאָנָה וְתִפֹּל הַפְּתִילָה עַל בְּשָׂרוֹ: **קָשֶׁה לְתוֹךְ הָרַכָּה.** כּוֹרְכִים סוּדָר קָשֶׁה לְתוֹךְ הָרַכָּה. קָשֶׁה מִבִּפְנִים לַחֲנָק, וְרַכָּה מִבַּחוּץ לְהָגֵן: **אֶת הַפְּתִילָה.** פְּתִילָה שֶׁל אֲבָר מַדְלִיק. וּמַתִּיךְ לְתוֹךְ פִּיו: **וְחוֹמֶרֶת.** כּוֹוָצַת. לְשׁוֹן חֲמַרְמְרוּ מֵעַי (אֵיכָה ב). וְיָלְפִינַן מִבְּנֵי אַהֲרֹן שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (וַיִּקְרָא י) כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּ אֶת הַשְּׂרֵפָה, וְלֹא נִשְׂרְפוּ גוּפָתָם דְּהָא כְּתִיב (שָׁם) וַיִּקְרְבוּ וַיִּשָּׂאֵם בְּכָתְּנֹתָם, הָכָא נַמִּי מִתְקַיְּמַת מִצְוַת שְׂרֵפָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵין נִשְׂרָפִים אֶלָּא בְּנֵי מֵעַיִם בִּלְבָד. וְהָכִי עֲדִיף טְפֵי, דִּכְתִיב (שָׁם יט) וְאָהֳבָתָ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ, בְּרֹר לוֹ מִיתָה יָפָה: **אַף הוּא אִם מֵת בְּיָדָם.** כְּלוֹמַר אִם הָיָה מֵת בְּיָדָם עַל יְדֵי חֲנִיקָתָם קֹדֶם זְרִיקַת הַפְּתִילָה: **לֹא הָיוּ מְקַיְּמִים מִצְוַת שְׂרֵפָה.** לְפִיכָךְ לֹא הָיוּ חוֹנְקִים אוֹתוֹ: **אֶלָּא פּוֹתְחִים אֶת פִּיו בְּצִבַּת.** טנאלוויי"א בְּלַעַ"ז. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה: **שֶׁלֹּא הָיָה בֵּית דִּין שֶׁל אוֹתָהּ שָׁעָה בָּקִי.** צְדוֹקִין הָיוּ, שֶׁאֵין לָהֶם גְּזֵרָה שָׁוָה אֶלָּא קְרָא כְּמַשְׁמָעוֹ:

ג. מִצְוַת הַנֶּחֱנָקִים, הָיוּ מַתִּיזִין אֶת רֹאשׁוֹ בְּסַיִף כְּדֶרֶךְ שֶׁהַמַּלְכוּת עוֹשָׂה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, נִוּוּל הוּא זֶה, אֶלָּא מַנִּיחִין אֶת רֹאשׁוֹ עַל הַסַּדָּן וְקוֹצֵץ בְּקוֹפִיץ. אָמְרוּ לוֹ, אֵין מִיתָה מְנֻוָּלֶת מִזּוֹ. מִצְוַת הַנֶּחֱנָקִין, הָיוּ מְשַׁקְּעִין אוֹתוֹ בַּזֶּבֶל עַד אַרְכָּבוֹתָיו וְנוֹתְנִין סוּדָר קָשֶׁה לְתוֹךְ הָרַכָּה וְכוֹרֵךְ עַל צַוָּארוֹ, זֶה מוֹשֵׁךְ אֶצְלוֹ וְזֶה מוֹשֵׁךְ אֶצְלוֹ, עַד שֶׁנַּפְשׁוֹ יוֹצְאָה:

ר"ע מברטנורה

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר נוּוּל הוּא זֶה. שֶׁהוֹרְגוֹ מְעֻמָּד וְנוֹפֵל: **סַדָּן.** עֵץ עָבֶה תָּקוּעַ בָּאָרֶץ כְּמוֹת שֶׁל נַפָּחִים. וּבַבְּרַיְתָא פֵּרְשׁוּ, דְּתַעֲמָא דְּפָלֵיג רַבִּי יְהוּדָה אַדְּרַבָּנָן, מִפְּנֵי שֶׁאָמְרָה תוֹרָה (שָׁם יח) וּבְחֻקֹּתֵיהֶם לֹא תֵלֵכוּ. וְאָמְרֵי לֵיהּ רַבָּנָן, כֵּיוָן דִּכְתִיב סַיִף בְּאוֹרַיְתָא, דְּאָמַר קְרָא נָקֹם יִנָּקֵם (שְׁמוֹת כא), לֹא מִנַּיְהוּ גָּמְרִינַן. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

ד. אֵלּוּ הֵן הַנִּסְקָלִין, הַבָּא עַל הָאֵם, וְעַל אֵשֶׁת הָאָב, וְעַל הַכַּלָּה, וְעַל הַזָּכוּר, וְעַל הַבְּהֵמָה, וְהָאִשָּׁה הַמְּבִיאָה אֶת הַבְּהֵמָה, וְהַמְגַדֵּף, וְהָעוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה, וְהַנּוֹתֵן מִזַּרְעוֹ לַמֹּלֶךְ, וּבַעַל אוֹב וְיִדְּעוֹנִי, וְהַמְחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת, וְהַמְקַלֵּל אָבִיו וְאִמּוֹ, וְהַבָּא עַל נַעֲרָה הַמְאֹרָסָה, וְהַמֵּסִית, וְהַמַּדִּיחַ, וְהַמְכַשֵּׁף, וּבֶן סוֹרֵר וּמוֹרֶה. הַבָּא עַל הָאֵם, חַיָּב עָלֶיהָ מִשּׁוּם אֵם וּמִשּׁוּם אֵשֶׁת אָב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא מִשּׁוּם הָאֵם בִּלְבָד. הַבָּא עַל אֵשֶׁת אָב חַיָּב עָלֶיהָ מִשּׁוּם אֵשֶׁת אָב וּמִשּׁוּם אֵשֶׁת אִישׁ, בֵּין בְּחַיֵּי אָבִיו בֵּין לְאַחַר מִיתַת אָבִיו, בֵּין מִן הָאֵרוּסִין בֵּין מִן הַנִּשּׂוּאִין. הַבָּא עַל כַּלָּתוֹ, חַיָּב עָלֶיהָ מִשּׁוּם כַּלָּתוֹ וּמִשּׁוּם אֵשֶׁת אִישׁ, בֵּין בְּחַיֵּי בְנוֹ בֵּין לְאַחַר מִיתַת בְּנוֹ, בֵּין מִן הָאֵרוּסִין בֵּין מִן הַנִּשּׂוּאִין. הַבָּא עַל הַזָּכוּר וְעַל הַבְּהֵמָה, וְהָאִשָּׁה הַמְּבִיאָה אֶת הַבְּהֵמָה, אִם אָדָם חָטָא, בְּהֵמָה מֶה חָטְאת, אֶלָּא לְפִי שֶׁבָּאת לָאָדָם תַּקָּלָה עַל יָדָהּ, לְפִיכָךְ אָמַר הַכָּתוּב תִּסָּקֵל. דָּבָר אַחֵר, שֶׁלֹּא תְהֵא בְּהֵמָה עוֹבֶרֶת בַּשּׁוּק וְיֹאמְרוּ זוֹ הִיא שֶׁנִּסְקַל פְּלוֹנִי עַל יָדָהּ:

ר"ע מברטנורה

אֵלּוּ הֵן הַנִּסְקָלִין. אִית מִנַּיְהוּ דִּכְתִיב בְּהוּ סְקִילָה בְּהֶדְיָא, וְהָנָךְ דְּלֹא כְתִיבָא בְהוּ סְקִילָה כְּתִיב בְּהוּ דָּמָיו בּוֹ דְּמֵיהֶם בָּם, וְכָל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר דָּמָיו בּוֹ דְּמֵיהֶם בָּם אֵינוֹ אֶלָּא סְקִילָה, דְּיָלְפִינַן מֵאוֹב וְיִדְּעוֹנִי דִּכְתִיב (וַיִּקְרָא כ) בָּאֶבֶן יִרְגְּמוּ אֹתָם דְּמֵיהֶם בָּם: **וְהַנּוֹתֵן מִזַּרְעוֹ לַמֹּלֶךְ.** קָסָבַר הַאי תַּנָּא מֹלֶךְ לָאו עֲבוֹדָה זָרָה הוּא אֶלָּא חֹק הָאֻמּוֹת בְּעָלְמָא הוּא. מִדְּתָנָא עֲבוֹדָה זָרָה, וְתָנָא מֹלֶךְ: **וְהַמְקַלֵּל אָבִיו וְאִמּוֹ.** חָמוּר מְמַכֶּה, דְּאִיכָּא תַּרְתֵּי קְלוֹן אָבִיו וְאִמּוֹ וּמוֹצִיא שֵׁם שָׁמַיִם לְבַטָּלָה, דְּהָא תְּנַן אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיְּקַלְּלֵם בַּשֵּׁם: **וְהַמֵּסִית.** אֶת הַיָּחִידִים: **וְהַמַּדִּיחַ.** עִיר הַנִּדַּחַת: **וְהַמְכַשֵּׁף.** דִּכְתִיב (שְׁמוֹת כב) מְכַשֵּׁפָה לֹא תְחַיֶּה, וּסְמִיךְ לֵיהּ כָּל שֹׁכֵב עִם בְּהֵמָה מוֹת יוּמָת, מַה שּׁוֹכֵב עִם בְּהֵמָה בִּסְקִילָה, אַף מְכַשֵּׁפָה בִּסְקִילָה: **הַבָּא עַל הָאֵם חַיָּב עָלֶיהָ.** שְׁתֵּי חֲטָאוֹת. דִּבְכָלְהוּ עֲרָיוֹת [כְּתִיב בְּהוּ כָּרֵת וּכְתִיב בְּהוּ חִלּוּק חֲטָאוֹת]. וַאֲפִלּוּ בְּגוּף אֶחָד. וְכֵן הֲלָכָה: **בֵּין מִן הָאֵרוּסִין.** דְּכֵיוָן שֶׁקִּדְּשָׁהּ, אִשְׁתּוֹ הִיא, דִּכְתִיב (וַיִּקְרָא כ) וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אִשָּׁה, מִשְׁעַת לְקִיחָה נִקְרֵאת אִשְׁתּוֹ. וְהַהִיא קִיחָה קִדּוּשִׁין הֵן, דְּגָמַר קִיחָה קִיחָה מִשְּׂדֵה עֶפְרוֹן:

ה. הַמְגַדֵּף אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיְּפָרֵשׁ הַשֵּׁם. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה, בְּכָל יוֹם דָּנִין אֶת הָעֵדִים בְּכִנּוּי יַפֶּה יוֹסֵי אֶת יוֹסֵי. נִגְמַר הַדִּין, לֹא הוֹרְגִים בְּכִנּוּי, אֶלָּא מוֹצִיאִים כָּל אָדָם לַחוּץ וְשׁוֹאֲלִים אֶת הַגָּדוֹל שֶׁבָּהֶן וְאוֹמְרִים לוֹ אֱמֹר מַה שֶּׁשָּׁמַעְתָּ בְּפֵרוּשׁ, וְהוּא אוֹמֵר, וְהַדַּיָּנִים עוֹמְדִין עַל רַגְלֵיהֶן וְקוֹרְעִין וְלֹא מְאַחִין. וְהַשֵּׁנִי אוֹמֵר אַף אֲנִי כָּמוֹהוּ, וְהַשְּׁלִישִׁי אוֹמֵר אַף אֲנִי כָּמוֹהוּ:

ר"ע מברטנורה

עַד שֶׁיִּפָּרֵשׁ אֶת הַשֵּׁם. וְיָבֵרְךְ הַשֵּׁם בַּשֵּׁם. שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם כד) וְנִקַּב שֵׁם ה', (שָׁם) בְּנָקְבוֹ שֵׁם, שֶׁיִּנָּקֵב הַשֵּׁם בַּשֵּׁם: **בְּכָל יוֹם.** כָּל זְמַן שֶׁהָיוּ נוֹשְׂאִים וְנוֹתְנִים בִּבְדִיקַת הָעֵדִים: **הָיוּ דָנִין אוֹתָן בִּכְנוּי.** כָּל אָדָם שֶׁמְּהַפֵּךְ דָּבָר וּמְדַבֵּר כְּמִי שֶׁמְּקַלֵּל וְתוֹלֶה בְּאַחֵר קָרוּי כִּנּוּי בִּלְשׁוֹן חֲכָמִים. וּבִלְשׁוֹן מִקְרָא, כִּי לֹא יָדַעְתִּי אֲכַנֶּה (אִיּוֹב לב): **יַכֶּה יוֹסֵי אֶת יוֹסֵי.** אֲנִי שָׁמַעְתִּי מִפִּנֵי שֶׁהוּא בָּן אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת וְעוֹלֶה בְּגִימַטְרִיָּא אֱלֹהִי"ם, לְכָךְ מְכַנֶּה שֵׁם בֶּן אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת לְיוֹסֵי: **נִגְמַר הַדִּין.** וּבָאִים בֵּית דִּין לוֹמַר חַיָּב הוּא, לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְהָרְגוֹ עַל פִּי עֵדוּת זוֹ שֶׁשָּׁמְעוּ, שֶׁהֲרֵי לֹא שָׁמְעוּ מִפִּיהֶם אֶלָּא קִלְלַת כִּנּוּי: **אֶלָּא מוֹצִיאִים אֶת כָּל הָאָדָם לַחוּץ.** דִּגְנַאי הוּא לְהַשְׁמִיעַ בִּרְכַּת הַשֵּׁם לָרַבִּים: **וְקוֹרְעִין וְלֹא מְאַחִין.** עוֹלָמִית. תִּפְיָרָה אַלְכְּסַנְדְּרִית שֶׁאֵין הַקְּרִיעָה נִכֶּרֶת, אֲבָל שְׁאָר תִּפְיֵרוֹת מָתָר: **אַף אֲנִי שָׁמַעְתִּי כָּמוֹהוּ.** וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְהַזְכִּיר בִּרְכַּת שֵׁם בַּשֵּׁם: **וְהַשְּׁלִישִׁי אוֹמֵר.** אָתְיָא כְּמַאן דְּאָמַר מַה שְׁנַיִם עֵדוּת אַחַת אַף שְׁלֹשָׁה עֵדוּת אַחַת:

ו. הָעוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה, אֶחָד הָעוֹבֵד, וְאֶחָד הַזּוֹבֵחַ, וְאֶחָד הַמְקַטֵּר, וְאֶחָד הַמְנַסֵּךְ, וְאֶחָד הַמִּשְׁתַּחֲוֶה, וְאֶחָד הַמְקַבְּלוֹ עָלָיו לֵאלֹוהַּ, וְהָאוֹמֵר לוֹ אֵלִי אָתָּה. אֲבָל הַמְגַפֵּף וְהַמְנַשֵּׁק וְהַמְכַבֵּד וְהַמְרַבֵּץ וְהַמְרַחִיץ, הַסָּךְ, הַמַּלְבִּישׁ וְהַמַּנְעִיל, עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה. הַנּוֹדֵר בִּשְׁמוֹ וְהַמְקַיֵּם בִּשְׁמוֹ, עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה. הַפּוֹעֵר עַצְמוֹ לְבַעַל פְּעוֹר, זוֹ הִיא עֲבוֹדָתוֹ. הַזּוֹרֵק אֶבֶן לְמַרְקוּלִיס, זוֹ הִיא עֲבוֹדָתוֹ:

ר"ע מברטנורה

אֶחָד הָעוֹבֵד. עֲבוֹדָה זָרָה בְּדָבָר שֶׁדֶּרֶךְ עֲבוֹדָתוֹ בְּכָךְ: **וְאֶחָד הַזּוֹבֵחַ כו'.** וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין דֶּרֶךְ עֲבוֹדָתָהּ בְּאַחַת מֵאַרְבַּע עֲבוֹדוֹת הַלָּלוּ, חַיָּב. וְכָל שְׁאָר עֲבוֹדוֹת חוּץ מֵאֵלּוּ, אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיַּעֲבֹד כְּדֶרֶךְ עֲבוֹדָתָהּ: **וְהַמְקַבְּלוֹ עָלָיו לֵאלֹוהַּ.** אֲפִלּוּ בַּאֲמִירָה בְּעָלְמָא. דְּאִתַּקַּשׁ לִזְבִיחָה, דִּכְתִיב (שְׁמוֹת לב) וַיִּזְבְּחוּ לוֹ וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ: **וְהָאוֹמֵר לוֹ אֵלִי אָתָּה.** בְּפָנָיו. וַאֲתָא סֵיפָא לְגַלּוֹיֵי רֵישָׁא. דְּאִי תָּנָא רֵישָׁא הֲוָה אָמֵינָא הָנֵי מִלֵּי בְּפָנָיו אֲבָל שֶׁלֹּא בְּפָנָיו לֹא, תָּנָא סֵיפָא בְּפָנָיו, מִכָּלָל דְּרֵישָׁא שֶׁלֹּא בְּפָנָיו וַאֲפִלּוּ הָכִי חַיָּב: **הַמְגַפֵּף.** מְחַבֵּק: **עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה.** לֹא תַּעֲבְדֵם יִתֵּרָה כְּתִיב: **הַנּוֹדֵר בִּשְׁמוֹ.** קוֹנָם עָלַי כָּל פֵּרוֹת שֶׁבָּעוֹלָם בְּשֵׁם עֲבוֹדָה זָרָה פְּלוֹנִי: **הַמְקַיֵּם.** נִשְׁבָּע: **עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה.** וְשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים לֹא תַזְכִּירוּ (שָׁם כג): **הַפּוֹעֵר עַצְמוֹ.** מַתְרִיז רְעִי לְפָנָיו: **זוֹ הִיא עֲבוֹדָתוֹ.** וַאֲפִלּוּ נִתְכַּוֵּן לְבַזּוֹתוֹ, הוֹאִיל וְזוֹ הִיא עֲבוֹדָתוֹ חַיָּב חַטָּאת: **וְהַזּוֹרֵק אֶבֶן לְמַרְקוּלִיס.** שֶׁעוֹבְדִים אוֹתוֹ בִּזְרִיקַת אֲבָנִים. וְהַמְסַלֵּק אֶבֶן מִלְּפָנָיו נַמִּי חַיָּב, שֶׁעוֹבְדִים אוֹתוֹ נַמִּי בִּסְלוּק אֲבָנִים: **מַרְקוּלִיס.** חִלּוּף הַשָּׁבָח. מַר לְשׁוֹן חִלּוּף הוּא, כְּמוֹ בְּמַר דְּכַנְתָּא, בְּמַר דִּשְׁחוּטָה. קִלּוּס, שֶׁבַח: **זוֹ הִיא עֲבוֹדָתוֹ.** וַאֲפִלּוּ נִתְכַּוֵּן לְרָגְמוֹ, חַיָּב חַטָּאת:

ז. הַנּוֹתֵן מִזַּרְעוֹ לַמֹּלֶךְ, אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיִּמְסֹר לַמֹּלֶךְ וְיַעֲבִיר בָּאֵשׁ. מָסַר לַמֹּלֶךְ וְלֹא הֶעֱבִיר בָּאֵשׁ, הֶעֱבִיר בָּאֵשׁ וְלֹא מָסַר לַמֹּלֶךְ, אֵינוֹ חַיָּב, עַד שֶׁיִּמְסֹר לַמֹּלֶךְ וְיַעֲבִיר בָּאֵשׁ. בַּעַל אוֹב זֶה פִּתּוֹם הַמְדַבֵּר מִשֶּׁחְיוֹ, וְיִדְּעוֹנִי זֶה הַמְדַבֵּר בְּפִיו, הֲרֵי אֵלּוּ בִּסְקִילָה, וְהַנִּשְׁאָל בָּהֶם בְּאַזְהָרָה:

ר"ע מברטנורה

שֶׁיִּמְסֹר לַמֹּלֶךְ. מוֹסְרוֹ בְּיַד הַכְּמָרִים: **וַיַּעֲבִיר בָּאֵשׁ.** מַעֲבִירוֹ מִצַּד זֶה לְצַד זֶה: **עַד שֶׁיִּמְסֹר וַיַּעֲבִיר בָּאֵשׁ.** שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא יח) לֹא תִתֵּן לְהַעֲבִיר, וּכְתִיב הָתָם (דְּבָרִים יח) לֹא יִמָּצֵא בְךָ מַעֲבִיר בְּנוֹ וּבִתּוֹ בָּאֵשׁ, מַה הַעֲבָרָה הָאֲמוּרָה שָׁם בָּאֵשׁ, אַף הַעֲבָרָה הָאֲמוּרָה כָּאן בָּאֵשׁ: **אוֹב זֶה פִּתּוֹם.** לוֹקֵחַ גֻּלְגֹּלֶת שֶׁל מֵת לְאַחַר שֶׁנִּתְאַכֵּל הַבָּשָׂר וּמַקְטִיר לָהּ וְשׁוֹאֵל מִמֶּנָּה עֲתִידוֹת וְהִיא מְשִׁיבָה: **וְהַמְדַבֵּר מִשֶּׁחְיוֹ.** וְיֵשׁ שֶׁעוֹשִׂים שֶׁיְּשִׁיב הַמֵּת דֶּרֶךְ בֵּית הַשֶּׁחִי: **וְיִדְּעוֹנִי.** חַיָּה שֶׁשְּׁמָהּ יַדּוּעַ, וְצוּרָתָהּ כְּצוּרַת אָדָם בְּפָנֶיהָ וְיָדֶיהָ וְרַגְלֶיהָ, וְהִיא מְחֻבֶּרֶת בְּטַבּוּרָהּ לְחֶבֶל הַיּוֹצֵא מִן הַשֹּׁרֶשׁ שֶׁנִּשְׁרַשׁ בָּאָרֶץ שֶׁמִּשָּׁם חִיּוּתָהּ, וּכְשֶׁרוֹצִים לָצוּד אוֹתָהּ מוֹרִים בְּחִצִּים אֶל הַחֶבֶל עַד שֶׁהוּא נִפְסָק וְהִיא מֵתָה מִיָּד. וְהִיא קְרוּיָה בִּלְשׁוֹן חֲכָמִים בַּר נָשׁ דְּטוּר: **וְהַנִּשְׁאָל בָּהֶם.** שֶׁבָּא וְשׁוֹאֵל בָּהֶם לְהַגִּיד לוֹ דָּבָר הֶעָתִיד [כְּגוֹן שָׁאוּל]: **בְּאַזְהָרָה.** דְּאַל תִּפְנוּ אֶל הָאֹבוֹת:

ח. הַמְחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת, בְּדָבָר שֶׁחַיָּבִין עַל זְדוֹנוֹ כָּרֵת וְעַל שִׁגְגָתוֹ חַטָּאת. הַמְקַלֵּל אָבִיו וְאִמּוֹ, אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיְּקַלְּלֵם בַּשֵּׁם. קִלְלָם בְּכִנּוּי, רַבִּי מֵאִיר מְחַיֵּב וַחֲכָמִים פּוֹטְרִין:

ר"ע מברטנורה

עַד שֶׁיְּקַלְּלֵם בַּשֵּׁם. בְּאֶחָד מִן הַשֵּׁמוֹת הַמְיֻחָדִים: **קִלְלָם בְּכִנּוּי.** רַחוּם, חַנּוּן, אֶרֶךְ אַפַּיִם:

ט. הַבָּא עַל נַעֲרָה הַמְאֹרָסָה, אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁתְּהֵא נַעֲרָה בְתוּלָה מְאֹרָסָה וְהִיא בְּבֵית אָבִיהָ. בָּאוּ עָלֶיהָ שְׁנַיִם, הָרִאשׁוֹן בִּסְקִילָה וְהַשֵּׁנִי בְּחֶנֶק:

ר"ע מברטנורה

עַד שֶׁתְּהֵא נַעֲרָה. וְלֹא קְטַנָּה פְּחוּתָה מִבַּת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְיוֹם אֶחָד, וְלֹא בוֹגֶרֶת שֶׁעָבְרוּ עָלֶיהָ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים וְיוֹם אֶחָד: **בְּתוּלָה.** וְלֹא בְעוּלָה. וְאִם נִבְעֲלָה שֶׁלֹּא כְדַרְכָּהּ עֲדַיִן בְּתוּלָה הִיא. וַאֲפִלּוּ בָּאוּ עָלֶיהָ עֲשָׂרָה בְנֵי אָדָם כֻּלָּם שֶׁלֹּא כְדַרְכָּהּ, כֻּלָּם בִּסְקִילָה: **מְאֹרָסָה.** וְלֹא נְשׂוּאָה: **וְהִיא בְּבֵית אָבִיהָ.** שֶׁאִם מָסַר הָאָב לִשְׁלוּחֵי הַבַּעַל, הַבָּא עָלֶיהָ אַחַר כָּךְ אֵינוֹ בִּסְקִילָה אֶלָּא בְּחֶנֶק:

י. הַמְּסִית, זֶה הֶדְיוֹט. הַמְּסִית אֶת הַהֶדְיוֹט, אָמַר לוֹ יֵשׁ יִרְאָה בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי, כָּךְ אוֹכֶלֶת, כָּךְ שׁוֹתָה, כָּךְ מֵטִיבָה, כָּךְ מְרֵעָה. כָּל חַיָּבֵי מִיתוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה אֵין מַכְמִינִין עֲלֵיהֶם, חוּץ מִזּוֹ. אָמַר לִשְׁנַיִם וְהֵן עֵדָיו, מְבִיאִין אוֹתוֹ לְבֵית דִּין וְסוֹקְלִין אוֹתוֹ. אָמַר לְאֶחָד, הוּא אוֹמֵר יֶשׁ לִי חֲבֵרִים רוֹצִים בְּכָךְ. אִם הָיָה עָרוּם וְאֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר בִּפְנֵיהֶם, מַכְמִינִין לוֹ עֵדִים אֲחוֹרֵי הַגָּדֵר, וְהוּא אוֹמֵר לוֹ אֱמֹר לוֹ מַה שֶּׁאָמַרְתָּ לִי בְּיִחוּד, וְהַלָּה אוֹמֵר לוֹ, וְהוּא אוֹמֵר לוֹ הֵיאַךְ נַנִּיחַ אֶת אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וְנֵלֵךְ וְנַעֲבֹד עֵצִים וַאֲבָנִים. אִם חוֹזֵר בּוֹ, הֲרֵי זֶה מוּטָב. וְאִם אָמַר כָּךְ הִיא חוֹבָתֵנוּ וְכָךְ יָפֶה לָנוּ, הָעוֹמְדִין מֵאֲחוֹרֵי הַגָּדֵר מְבִיאִין אוֹתוֹ לְבֵית דִּין וְסוֹקְלִין אוֹתוֹ. הָאוֹמֵר אֶעֱבֹד, אֵלֵךְ וְאֶעֱבֹד, נֵלֵךְ וְנַעֲבֹד. אֲזַבֵּחַ, אֵלֵךְ וַאֲזַבֵּחַ, נֵלֵךְ וּנְזַבֵּחַ. אַקְטִיר, אֵלֵךְ וְאַקְטִיר, נֵלֵךְ וְנַקְטִיר. אֲנַסֵּךְ, אֵלֵךְ וַאֲנַסֵּךְ, נֵלֵךְ וּנְנַסֵּךְ. אֶשְׁתַּחֲוֶה, אֵלֵךְ וְאֶשְׁתַּחֲוֶה, נֵלֵךְ וְנִשְׁתַּחֲוֶה. הַמַּדִּיחַ, זֶה הָאוֹמֵר, נֵלֵךְ וְנַעֲבֹד עֲבוֹדָה זָרָה:

ר"ע מברטנורה

זֶה הֶדְיוֹט שֶׁהֵסִית. דַּוְקָא הֶדְיוֹט שֶׁהֵסִית. שֶׁנָּבִיא הַמֵּסִית מִיתָּתוֹ בְּחֶנֶק: **וְהַמֵּסִית אֶת הַהֶדְיוֹט.** לָאו דַּוְקָא, שֶׁלֹּא מָצִינוּ חִלּוּק בֵּין מֵסִית אֶת הַהֶדְיוֹט לְמֵסִית אֶת הַנָּבִיא. אֶלָּא לְמֵעוּטֵי מֵסִית אֶת הָרַבִּים, כְּגוֹן מַדִּיחֵי עִיר מְיוּשָׁרָאֵל, שֶׁמִּיתָתָן בְּחֶנֶק: **מַכְמִינִין.** לְשׁוֹן מַאֲרָב: **אִם הָיָה הַמֵּסִית עָרוּם וְאֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר בִּפְנֵיהֶם.** כְּלוֹמַר אוֹמֵר לַנְּפֶשׁ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר בִּפְנֵיהֶם מִפְּנֵי יִרְאַת בֵּית דִּין: **בְּיִחוּד.** כְּלוֹמַר, אֵין אִישׁ עִמָּנוּ וְיָכוֹל אַתָּה לוֹמַר עַתָּה מַה שֶּׁאָמַרְתָּ לִי כְּבָר: **הָאוֹמֵר אֶעֱבֹד.** בְּאֶחָד מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת הַלָּלוּ הָוֵי מֵסִית וְחַיָּב: **הַמַּדִּיחַ.** וְאִם מַדִּיחַ אֶת הָרַבִּים הוּא, אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיֹּאמַר בִּלְשׁוֹן רַבִּים נֵלֵךְ וְנַעֲבֹד:

יא. הַמְכַשֵּׁף הָעוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה חַיָּב, וְלֹא הָאוֹחֵז אֶת הָעֵינָיִם. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, שְׁנַיִם לוֹקְטִין קִשּׁוּאִין, אֶחָד לוֹקֵט פָּטוּר וְאֶחָד לוֹקֵט חַיָּב, הָעוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה חַיָּב, הָאוֹחֵז אֶת הָעֵינַיִם פָּטוּר:

ר"ע מברטנורה

הָעוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה. מַמָּשׁ, בִּסְקִילָה: **וְלֹא הָאוֹחֵז אֶת הָעֵינָיִם.** מַרְאֶה לַבְּרִיּוֹת כְּאִלּוּ עוֹשֶׂה, וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה כְּלוּם: **שְׁנַיִם לוֹקְטִים קִשּׁוּאִים.** בְּמְכַשְּׁפוּת בְּפָנֵינוּ, אֶחָד מֵהֶן לָקַט וְחַיָּב מִיתָה, וַחֲבֵרוֹ לָקַט וּפָטוּר מִן הַמִּיתָה. כֵּיצַד, הָעוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה שֶׁלָּקַט מַמָּשׁ בְּכִשָּׁפִים, חַיָּב. וְהָאוֹחֵז אֶת הָעֵינַיִם, הֶרְאָה לָנוּ כְּאִלּוּ נִתְקַבְּצוּ כֻּלָּן לְמָקוֹם אֶחָד וְהַקִּשּׁוּאִים לֹא זָזוּ מִמְּקוֹמָן, פָּטוּר מִן הַמִּיתָה:

מאמר שבועי מאת מו"ר שליט"א
והשבוע: תיקון חוש ההילוך בחדש סיון

בע"ה

תיקון חוש ההילוך בחדש סיון

מבין שנים-עשר חושי הנפש שהקבלה מתארת, החוש המקביל לחודש סיון נקרא **חוש ההילוך**.

מה פירוש חוש הילוך? מובן שאין הכוונה רק להליכה פיזית כפשוטה, שהיא יכולת שכל אדם בריא מפתח באופן טבעי. הכוונה היא להליכה פנימית, היכולת לצעוד ולהתקדם מבחינה רוחנית. אדם שיש לו חוש הילוך מפותח נמצא תמיד בתנועה, תמיד חושב לאן הוא עוד יכול להתפתח. התפתחות אינה רק שכלול כשרונותינו או חיפוש אחר קידום בקריירה, אלא התבגרות רוחנית – השאיפה להיות טוב יותר, אמיתי יותר, קרוב יותר לאני הפנימי והגבוה שלנו. כפי שרופאים ממליצים לצאת להליכה יומית, כך גם בריאות הנפש תלויה בצעידה מתמדת אל הגבוה והטוב יותר. כנגד הנטיה להסחף עם שטף החיים, או לחילופין לעצור ולקפוא על שמרינו, קורא לנו חוש ההילוך לעקור רגלינו ממקומנו ולצעוד קדימה, גם נגד הזרם.

חוש ההילוך הוא חוש יהודי במיוחד. הציווי הראשון לעברי הראשון היה ללכת: "וַיֹּאמֶר ה' אל אברם, לֶךְ לְךָ מארצךָ וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראֶךָּ" (בראשית יב, א). בניגוד לנֹח, שהיה לו נוח עם מצבו הקיים, אברהם הקשיב לקריאה ללכת הרחק מהמוכר לו, ודוקא כך להגיע לעצמו (כך מפרשים את הציווי "לֶךְ לְךָ" – אל מי שאתה באמת). למעשה, ציווי זה הוא שהפך את אברהם לעברי – כלומר אחד שתמיד רוצה ללכת אל מעבר למציאות הקיימת.

יתרה מכך, חוש ההילוך הוא במידה גדולה מה שעושה אותנו אנושיים. לדבר, לכתוב, לצייר ואפילו לאהוב – כל אלו הנן פעולות הטבעיות לנו כפי שמעשי החיה טבעיות לה. רק כאשר אנו תובעים מעצמנו לחרוג אל מחוץ למעגל המוכר והטבעי לנו אנו מממשים את צלם הא-להים שבנו. אי-ההסתפקות במצבנו הנתון אף מעלה אותנו מעל דמות המלאכים: בעוד הללו מתוארים בתנ"ך כ"עומדים", כלומר מקובעים במדרגתם הרוחנית, בני האדם מתוארים כ"מהלכים", כלומר מסוגלים לעלות עוד ועוד.

למעשה, חוש ההילוך כה נעלה שהוא מתואר כמסוגל להפתיע אף את ה' בעצמו. כשהיה אברהם בן 99, לאחר חיים שלמים של התהלכות בדרכי ה', התגלה אליו ה' והורה

לו (לצד הצו למול את עצמו), "התהלך לפני". לאחר שעוקפים את כל המלאכים ומגיעים לעצמותינו הייחודית, שיא ההילוך הוא שמתחילים ללכת לפני ה' וכביכול להוביל אותו – להוליכו למקומות חדשים ובלתי-צפויים.

מהלכה להליכה

השבט המקביל לחודש סיון הוא שבט זבולון. כיצד קשור זבולון לחוש ההילוך? קודם כל, שבט זבולון היה ידוע כשבט של סוחרים, וסוחרים דרכם להתהלך בעולם (סחור-סחור, מכאן שמם). אכן, המלה התנ"כית השניה לסוחר, רוכל, נובעת מהמלה רוגל, כלומר הולך ברגל (כפי ש"הולך רכיל", או מרכל, הוא מרגל העוקב אחר אחרים).

אך שבט זבולון לא סתם התהלך בעולם בחיפוש אחר סחורות ולקוחות. מסופר כי היתה לו שותפות מיוחדת עם שבט יששכר: שני השבטים ראו שאין הם מצליחים לחלק זמנם בין פרנסה ללימוד תורה, אז הם עשו עסק – בני יששכר ישבו בארץ וילמדו תורה ובני זבולון יעסקו במסחר ויפרנסו אותם, וכך זכות הלימוד תתחלק בין שניהם.

העסקה נשמעת מפוקפקת: שבט יששכר מתפתח מבחינה רוחנית ואילו שבט זבולון שקוע בארציות? אך האמת היא, שזבולון ויששכר לא חלקו רק את זכות לימוד התורה אלא גם את עצם קיום התורה. שבט יששכר אמנם למד יותר תורה להלכה, אך בשל אורח חייו היה מסוגל לקיימה למעשה באופן מוגבל בלבד. לעומת זאת, דוקא שבט זבולון, שבט הנדודים והמסחר, התמודד מדי יום ומדי שעה עם אתגר החדרת האמונה לעולם הזה – עם הפיכת ההלכה העיונית להליכה מעשית על קרקע המציאות. להתנהג ביושר ובצדק עם חברים ומשפחה זה דבר פשוט יחסית; לעשות זאת תוך התמודדות עם ניהול חברה, כספים, שכירים ולקוחות זה כבר משהו אחר לגמרי.

גדולת המסחר הישר משתקפת באמור בתלמוד, כי השאלה הראשונה שאדם נשאל בעולם הבא היא "נשאת ונתת באמונה" – כלומר, האם ניהלת את העסקים שלך (המשא והמתן) ביושר ובנאמנות? זוהי השאלה הראשונה לפיה נמדד האדם, לפני השאלות כמה תורה הוא למד וכמה חכמה הוא רכש! שאלה זו אינה תקפה לסוחרים בלבד. המלה ל'מסחר' בה משתמש הסיפור המקורי על זבולון היא פרקמטיא, שורש המלה פרגמטיות, כלומר מעשיות בכלל. במידה בה אנו אנשי מעשה, כולנו בבחינת בני זבולון שבכחם לקחת את עיקרי האמונה שלנו ולתת להם 'כיסוי' מעשי, להופכם מדיבורים בעלמא לממשות החיה ומתהלכת בעולם.

תמימות ובטחון

אם התקדמות רוחנית משולה להליכה, הרי שהיא צריכה להיות דומה לה – להתקדם צעד אחר צעד, בפעימה תדירה, עם שיווי משקל בין ימין ושמאל. אך מה הן ה'רגליים' של הנפש המחוללות את צעידתה?

לפי מערכת הספִירות הקבלית, שתי הספירות המייצגות את ה'רגליים' הרוחניות של האדם מכונות נצח והוד. נצח היא רגל ימין, שכביכול מבטאת את רצונינו לכבוש את המציאות ולנצח בשאיפותינו, והוד היא רגל שמאל, המבטאת את נכונותינו להפסיד ולהודות במגבלותינו (ואף להביע עליהן הודיה). אם מתבוננים בחוש ההילוך דרך

מושגים אלו, הרי שהליכה רוחנית פירושה תנועה רצוא ושוב בין השאיפה להצליח לבין הכורח להודות בכשלון.

במישור פנימי יותר, מבטאות ספירות הנצח וההוד את תכונות הבטחון והתמימות, בהתאמה. השאיפה להצליח מבטאת בטחון עצמי בכוחות שניתנו לנו, וההודאה מלאת ההוד במגבלותנו מבטאת אמונה תמימה שהכל לטובה (שאף היא סוג של בטחון – בטחון בה'). לפי זה, הרי שההליכה הרוחנית בנויה מתנודה בין התמלאות ברגש בטחון עצמי, הרגשה שיש בנו את כל הכחות הנדרשים כדי להצליח בהכל, לבין נשיאת עינים מעלה בהודאה תמימה בכך שאין לנו דבר משל עצמנו אלא הכל משמים.

כל אחת מאיכויות אלו הכרחית, וכל אחת מהן מסוכנת בלי השניה. בכל עת שהגענו לשיאו של האחד, עלינו להעביר משקלנו אל השני, וחוזר חלילה. כך מתנהלת ההליכה הרוחנית.

(שמאל) ימין שמאל!

נסיים בשאלה, באיזו רגל עלינו להתחיל – באיזה צד של המטה לקום בבוקר? השכל הישר אומר שקודם יש להתחיל ברגל ימין, רגל הנצח והבטחון, ורק כאשר כושלים ונכשלים לגייס את הרגל ההוד והתמימות. אכן, אף לפי ההלכה יש להתחיל הכל ברגל ימין, אולי כדי להרגיל אותנו לדפוס חשיבה זה. מצד שני, ישנו פסוק העוסק בהליכה והקובע כי "הוֹלֵךְ בַּתֹּם יֵלֵךְ בֶּטַח" (משלי י, ט): יש לנקוט קודם בתמימות ("תֹּם") ואז בבטחון ("בטח").

מה הפתרון? ובכן, עיון מדוקדק בהלכה מגלה, שגם לדעתה ישנו 'צעד' סמוי שצריך לנקוט בו עוד לפני שמניחים את רגל ימין על הקרקע: לומר במיטה, מיד אחרי שמתעוררים, "מודה אני לפניך, מלך חי וקיים, שהחזרת בי נשמתי בחמלה, רבה אמונתך". הודאה חרישית זו היא בבחינת פתיחה נפשית של היום ברגל ההוד השמאלית – תזכורת שבנפש גם הבטחון העצמי צריך להבנות על גבי תמימות.

והנה, על הדרך הרווחנו פענוח קבלי של הסוד הצבאי הכמוס: מדוע הצבא צועד "שמאל, ימין, שמאל"!

אחדות התורה

מָה מְאַחֵד אוֹתָנוּ? הַדֶּבֶק שֶׁמְּחַבֵּר אוֹתָנוּ צָרִיךְ לִהְיוֹת הַתּוֹרָה. זֶהוּ הַחִבּוּר הָאֲמִתִּי. מְמְלָץ מְאֹד - לִפְנֵי כְּשֶׁנָּה הִתְחַלְנוּ לִלְמֹד כָּל יוֹם פֶּרֶק תָּנָ"ךְ. אִם כֻּלָּם לוֹמְדִים אֶת פֶּרֶק הַתָּנָ"ךְ הַזֶּה, כַּמָּה שֶׁזֶּה כְּאִלּוּ חִיצוֹנִי - זֶה בְּהֶחְלֵט מְחַבֵּר. חוּץ מֵהַחְתָּ"ת שֶׁל הָרַבִּי הַקּוֹדֵם, הָרַבִּי הוֹסִיף גַּם רַמְבָּ"ם, וְזֶהוּ הַחִבּוּר בֵּין הַחֲסִידִים, הַלִּמּוּד הַיּוֹמִי הַזֶּה. בִּשְׁבִילֵנוּ אֲנַחְנוּ הוֹסַפְנוּ כַּמָּה דְּבָרִים לֹא קָשִׁים. לֹא מְסֻבָּךְ: פֶּרֶק תָּנָ"ךְ (אֲנַחְנוּ הַיּוֹם בְּסֵפֶר אִיּוֹב, סֵפֶר הַפְּסִיכוֹלוֹגְיָה הֲכִי חָשׁוּב בַּתָּנָ"ךְ), וּפֶרֶק מִשְׁנָה (שָׁבוּעַ הַבָּא מְסַיְּמִים חֲגִיגָה, סוֹף סֵדֶר מוֹעֵד, וּמַתְחִילִים סֵדֶר נָשִׁים). לְדַעְתִּי, מְאֹד מְאֹד רָצוּי שֶׁכָּל מִי שֶׁיּוֹשֵׁב כָּאן יִלְמַד אֶת גַּם אֶת הַחְתָּ"ת, וְגַם אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. זֶה בֶּאֱמֶת מְחַבֵּר, הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה מְחַבְּרִים אוֹתָנוּ בְּיַחַד.

[מתוך שיעור כ"ד אייר תשפ"ג]